3133

DE LA TERRA AL SOL

VIATGE FANTASTIC

Inverosímil, bufo, ballable y de gran espectacle

en tres actes i onze quadros, en prosa i vers

escrit baix idea de JULIO VERNE, per

D. N. CAMPMANY i D. J. MOLAS i CASAS

i amb música del Mestre

Don NICOLAU MANENT

4.ª EDICIÓ

Digitized by the Internet Archive
in 2011 with funding from
University of North Carolina at Chapel Hill

http://www.archive.org/details/delaterraalsolvi00mane

A D. Agustí Urgellés de Tovar

En prova de companyerisme com a dietingit publicista y amant de les lletres catalanes, i en recort de bon afecte com amic, dediquen aquesta obra

Els Autors

Barcelona 24 Agost 1879

Queda prohibida tota reproducció, traducció y representació sens permís del autor.
La Sociedad de Autores Españoles, es la encarregada de cobrar els drets.
Queda fet el dipósit que marca la lley

Imprempta BAXARÍAS
Mitjà de Sant Pere, 57
BARCELONA : : : : : : 1913

Personatges de l'obra en sa estrena

EN LA TERRA

ESTRELLA	D.ª Pepita Mateu.
SR. TELESCOPI	D. Eduard Mollá.
SR. COMTE DE MATAFALUGA	» Conrad Colomé.
ANTONET	» Francisco Puig.
RECTÁNGUL	» Joan Abelló.
COMPÁS	» Joan Montagut.
CIRCUMFERENCIA	» Pere Montagut.
ONOFRET	» Domingo Font.
CORNELI	» Josep Borrell.
UN CEGO	» Josep Roca.
UN CHUFERO	» Lluis Geli.
UN COTXERO	» Joan Alarma.
UN AIGUADER	» Dalmau.
UN NOIET QU'ACOMPANYA'L CEGO	» Noi Pepet.
UN NOIET QUE VEN MISTOS	» N. Rafelet.

Astròlecs, Poble, Quintos. Criades, Senyors, Senyores, Regidors, Municipals, Militars, Uniformats del canó, Un francès que toca un orga, etz.

EN LA LLUNA

REINA	D.ª Bernarda Biada:
PRINCESETA	» Enriqueta Alemany
AURORA	» Dolors Colomer.
ESTRELLA 1.ª	» Emilia Train.
GRAN CONCELLER	D. Joaquim Roca.
ALCALDE DE LA LLUNETA	» Pere Montagut.
SELENITA 1.er	» J. Gatell.
SELENITA 2.on	» R. Moncerdá.

Selenites, Soldats de la Lluna, Estrelles, Concellers, Nobles, Patjes, Diferentes classes de tropa, cos de ball, etz.

608659

EN EL SOL

FEBO, REI DEL SOL . . .	D.	Felip Abella.
RAIG, SECRETARI	»	Secundino Gil.
LLAMP, FISCAL	»	Domingo Font.
AGENT DE POLICIA . . .	»	Josep Masoliver.
HABITANT 1.er.	»	Joan Amat.
PATJE.	Sra.	Emilia Trian.

Soldats del Sol, Poble del Sol, Trevalladors de la llum solar, Jutjes del tribunal, Nereides, Ninfes, cos de ball, etz., etz.

Les senyores Mateu i Colomer van encarregar-se de papers inferiors a sa categoría per un particular favor als autors y a la Empresa.

Nota.—*La escena passa avui día.*

TITOLS DELS QUADROS

1. **L'Observatori.**
2. **El día de la marxa.**
3. **¡¡A la lluna!!**
4. **L'arribada.**
5. **El palau de la Reina.**
6. **¡¡Al Sol!!**
7. **En el Sol.**
8. **Laboratori de la llumsolar.**
9. **Un carrer en el Sol.**
10. **El tribunal del Sol.**
11. **El poder de Febo.** (Apoteósis.)

La part artística, figurins i decorat de l'obra ha estat a càrrec de	*D.*	*Francisco Soler i Rovirosa*
La direcció de la mateixa, a càrrec de	»	*Joan Molàs i Casas.*
Ballables i evolucions, de	»	*Pere Hidalgo.*
Director d'orquesta . .	»	*Josep Aynè.*
Mestre de coros . . .	»	*Eleuteri Avenia.*
Vestuari, a càrrec de . .	»	*Josep Torino.*
Atrecista	»	*Eduard Tarascó.*
Maquinaria	»	*Joaquim Menció* (Pare.)
Perruquer.	»	*Vicens García.*
Guardarropía	»	*Antòn Julià,*
Calsat	»	*Joan Alabau.*
Pirotècnic i llum Drumont	»	*Anton Esteve* (a) Relámpago

Nota.—Per dreta i esquerra, les del actor.

ACTE PRIMER

QUADRO PRIMER

L'Observatori.

La escena representa el terrat d'una casa en el carrer d'en Paradís. Al foro una barana, darrera de la qual es veuen les torres del campanar de la Catedral de Barcelona. Varis tamborets de mà i una taula al centre amb una esfera i altres aparatos òptics. Un enorme telescopi de peu al mitj del terrat, dirigit als astres. La porta de entrada es a la dreta amb la seva torratxa, i a la esquerra hi hà una porxada ont figura que hi guatden els aparatos. Són les onze de la nit.

ESCENA PRIMERA

Sr. TELESCOPI (*President*), *Sr.* RECTÁNGUL, *Sr.* COMPÁS, *Sr.* CIRCUMFERENCIA (*Sórt*), *i varis Astròlecs.*

Al tirar-se'l teló estàn tots amb ana ullera mirant al cel i de esquena al públic. Tot com se desprèn.

MUSICA

Tel. Silenci i amb cuidado
al cel mirèm.
Ja va sortint la lluna...
Mirèm! Callèm!

Coro. Pues que ja surt la lluna,
Mirèm! Callèm!

(Conforme's desprèn dels versos, un núvol va tapant la lluna, enfosquint-se l'escena.)

Tel. Un núvol me la tapa ..
Es cremador!
Ja's va apartant el núvol...
(Torna a aclarir-se.)
Quina claror!
Oh! Oh!

Coro. Ja's va apartant el núvol...
Quina claror!
Oh! Oh!

Tel. *(Girant-se de cara al públic.)*
Nosaltres estròlecs
i esclaus de la ciencia,
passém aquí els vespres
el cel estudiant,
el nas sempre al aire,
la boca badada
i'ls brassos no pàran
d'anà amunt i avall.
Amunt! Avall!

Coro. *(Accionant amb les ulleres.)*
El nas sempre al aire,
la boca badada
i'ls brassos no pàran
d'anà amunt i avall.
Amunt! Avall!
Amunt! Avall!
(Fent el mateix joc.)

Tel. Buscant les estrelles
la lluna, mils astres,
quan un menos pensa
troba un refredat;
i si un dolor reuma
de tots s'apodera,
llavors, gemegant-ne,
farem: ai! ai! ai!
(Fent el coix i servint les ulleres de bastons.)
Ai-ai! Ai-ai!
Ai-ai! Ai-ai!

Coro. I si un dolor reuma
de tots s'apodera
llavors, gemeganr-ne,
farem: ai! ai! ai!

Ai-ai! Ai-ai!
Ai-ai! Ai-ai!

(*Al acabar-se el número de música estàn col·locats de cara al públic amb la ullera a la mà i Telescopi al centre.*)

LLETRA

Tel. Esteu enterats de la situació retrospectiva de la Lluna i de les estrelles que la rodegen?

Veus. Sí, sí!

Tel. Doncs, prenguem assiento per poguer seguí la tasca que tenim comensada. (*Tots s'assenten posant-se el Sr. Circumferencia al costat del Sr. Compàs. Moviment i soroll.*) Silenci! (*Fent senyal amb una campaneta elèctrica.*) Consideri el clàssic consell astronòmic, qu'estem reunits en el terrat de la casa més elevada de Barcelona, en el carrer de'n Paradís, per a discutir i formar el calendari amb que dèu regir-se el Principat de Catalunya, en el pròxim any de 1880; i tingueu en compte també, que jo, el President, marxo demà a la Lluna, per qual obgecte vindràn després el senyor Comte de Matafaluga i altres títols, i son nevot, que marxen amb mi i que avans volen cumplir una formalitat amb el Consell.

Rec. Consideri el senyor President que són aprop de les onze de la nit, que fa molta estona qu'estem aquí, i no hem adelantat un quart de Lluna. Consideri...

Tel. Deixís de considerandos, senyor Rectàngul. Estèm discutint el día tretze de Juny. Diu aixís: «San Antonio de Padua confesor, antes con obligación de oir misa.—Animia.—Luna llena a las doce de la noche, en Sagitario.» Quin calificatiu posèm an aquesta Lluna?

Rec. Fortes calors.

Com. Jo, tempestats.

Circ. Què han dit? (*Parant l'orella.*)

Comp. Que sí! (*Girant sè d'esquena.*)

Veus. Jo... jo... (*Murmulis i crits.*)

Tel. Prou! per mi, el calificatiu que millor l'hi quadra, segons el meu talent astronòmic, es el de plujes.

Veus. Ca! (*Amb burla.*)

Rec. Per mi, calor!

Comp. Jo tempestats i vents forts.

Rec. Recordi el senyor President que l'amo de la «Deliciosa» i el de «Els Orientals» van dir qu'ens deixaríen banyar de franc, si feiem constar en el calendari, forta calor.

Tel. La ciencia no dèu subgectar-se a comoditats personals.

Veus. Bravo!

Tel. (*Saludant.*) Gracies! Repeteixo que la Lluna del 13 de Juny de l'any vinent designa plujes, i acabèm; doncs els personatjes antedits no poden tardar i voldría deixar acabada la nostra tasca avans que vinguessin.

Comp. No hi passo! (*Alsant-se.*)

Rec. Ni jo tampoc! (*Crits i confusió.*)

Veus. No! no! ca!

Tel. Silenci; per tercera vegada! (*Timbre.*)

Circ. Quina pedregada?

Comp. Calli, home, calli!

Tel. De què vos ha servit contemplar la Lluna tanta estona, si a l'últim heu quedat amb la de Valencia? No habeu reparat lo que jo, qu'es un indici que mai falla. Apliqueu altra vegada vostra aparato a la nació estrellada, i observeu bé.

Veus. Veiam! (*Tots se giren d'esquena al públic mirant desde'l foro al aire amb les ulleres. A poc entra el Comte i son nebot. El Comte porta a la solapa de la livita, una medalla.*)

ESCENA II

Dits, COMTE *i* ANTONET

Com. Cracies a Deu! Ja bufo com un camàlic.

An. Amb aquest bagul aviat es cansa vostè. (*Per el ventre.*)

Com. Aquesta gent fan com els coloms, viuen pels alts.

An. Els astròlecs són com els matalassers, treballen a l'aire lliure.

Com. Vaja: a l'últim hauràs lograt lo que volíes. Estàs content? Demà an aquesta hora ja serem per la carretera de la Lluna.

An. Oh, sí!

Com. I cregues que ningú m'hauría donat entenent de fer tal bojería sino tu, perque aixís potser deixaràs aquesta bailarina que sempre't vé al darrera.

An. Això no'l preocupi, es sols un passatemps; i respecte al viatje, ja veurà com no anem gens desacertats, gracies al privilegiat talent del senyor Telescopi que, resolent aquest problema, ens farà cèlebres i ditxosos.

Com. Cèlebres? Bé prou que ho som. Tots els diaris no parlen de res més que de nosaltres i del projectat viatje. Els uns ens vénen a dir que no hi som tots, que tenim un perdigó al campanar; altres que som uns sabis...

An. També teníen per boig a Colon avans de descubrir les Amèriques.

Com. Entre això i el ésser Regidor de Barcelona els diaris no tenen prou paper per mi.

An. Are tingui compte com enrahona al devant d' aquets astrólecs, perque devegadea ne deixa anar unes...

Com. Jo no tinc lletra, però tinc diners, i avui dia amb aquets... Aquí no's veu ningú!

An. Estàn ocupats en mirar les estrelles.

Com. Bona nit!

An. No'ns sènten!

Com. Ave Maria!

An. Nada; ja'ls despertaré si dormen. (*Tira un tam-*

boret a terra, al sentir el sorotl tots se giren alarmats.)

Rec. Qu'es això?

Tel. ¿Qui ha sigut l'imprudent que... (*Reconeixenlos.*) Oh, senyor Comte! Antonet!

Com. Molt santa nit! (*Encaixant amb els dos i amb molts compliments.*)

Tots. Santa nit tinguin!

An. Se'l saludal (*Encaixant amb Telescopi.*)

Tel. Prenguin assiento!

An. Gracies! (*Sentantse.*)

Tel. Segui!

Com. Sec, jo no gasto *triquetes. (Sentantse tots.)*

An. (Deu hagi perdonat el que va estrenar aquestes livites.)

Tel. Tinc l'honor de presentar al ilustrat concell astronòmic del carrer del Paradís, al senyor Comte de Matafaluga i son nebot, companys meus del viatje explorador qu'anèm a empendrer, i tinc també l'honor de presentar al senyor Comte i a son nebot, els individuus del concell antedit.

Veus. Gracies!

Altres Celebro... (*Aixecant-se tots i encaixant etc., fins el cap d'un moment en que tornen a seure.*)

Tel. Té la paraula el senyor Comte. *(Tots callen.)*

Com. Ja veurán, aviat em donarè a coneixer. Jo soc don Pere Pastrana i Parellada, avans mantegayre de Santa Maria i avui Com te de Matafalugr, Viscomte de la Bordeta, Ba ró del Castell Cremat, actual regidor de Barcelona, Director de la plassa de Santa Catarina, i obrer de Sant... *Cocufate.* Tinc una porció de finques, molts terrenos de regadiu i un magatzèm de moneda en metàlic; i si volgués, amb el paper de l'Estat que posseeixo, podría empaperar la casa de la Ciutat; i com a objecte de lucso, i com a mérits i prendas que'm caracterisen, tinc dugues creus de Sant

Fernando, la condecoració d'Isabel la Católica, de Càrlos tercer, de Maria Lluisa sobre tot, la gran medalla de Sant Crispiniá de la que soc fundador i que tinc la facultat de regalar a qui cregui amb suficient mèrit pera obtenir-la.

Comp. (Aquest si qu'està bèn crucificat.)

Te Anèm al cas.

Com. Oh! El cas es cosa del nebot, perque jo, a més de totes les creus que hi dit, tinc la de ser una mica... totxo i no saberme explicar sino fent molt mala lletra. (*Tots riuen.*) Ja poden riure, ja, pero tinc la ventatja que m'ho conec, que no som tots aixís. Més, en cambi, el meu nebot supleix de sobres les *insuficiencies* qu'em falten.

Comp. El jove es nebot de vostè?

Com. I de vostè per a servirlo. Fill llegítim i natural de mon germà Geroni i de la Tuyas la seva dona, bacallaners del carrer d'els Ases, número 5. Al morir ells, aquest tenía sis anys i vaig encarregar-me'l perque li soc padri de confirmar. Va neixer vestit el día 8 d'Octubre de l'any ..

An. Prou, tio!

Com. Buenol Doncs... prou. Noi, esplicat com acostumes. (M'els deixarà *estrupefactos.*)

An. Senyors; jo soc nebot del meu tio, entenem-nos: vui dir que com qu'eli ha sigut favorescut, puig a més d'haber heredat quantioses sumes, ha tret dos cops la Grossa de Nadal, i es riquíssim, he tingut recursos suficients per aprofitar els vint i cinc anys que compto d'existencia. El tio perque m'instruís, no ha reparat en gastos, atrevint-me a dils-hi que casi li costo tant, com el Parque costa als Barcelonics.

Com. Aixó si qu'es ben cert, mal m'està'l dir-ho, amb lo qu'em costa prou podia haber comprat tots els ports de mar del *Maditerrnaeo.*

An. Durant els dèu últims anys de ma vida, he fet grans viatjes i he recorregut les primeres capitals del Globo, París, Londres, Roma, San Petesburc

Constantinopla, Pekin, Nova Yorc, el Japó, la China; en una paraula; lo míllor que conten els dos hemisferis, ha sígut admirat per mi.

Com. Demano la paraula. Encare no has estat a Reus.

An. Per tot he vis lo mateix; per tot he vis infidelitat en l'esposa, coquetisme i presunció en la soltera, per tot he vist patenta la lluita desigual del poderòs contra'l debil, i aixó va lograr que aborrís l'existencia en la terra, i desitjés viure en un nou mon. Senyors, vaig voler anar a la Lluna!

Veus. A la Lluna!

An. Sí, a la Lluna! Ho vaig proposar al tío, i ell que conexia al senyor president d'aquest observatori, me vá proporcionà la ditxa de parlar-li i fer-li coneixe mos desitjos; i ell vencen tota classe d'obstacles, m'ha proporcionat el medi de poguer realisar mos dolços somnis; i demà per fi a les. cinc de la tarde el tío, el senyor i un servidor de vostés, deixarém aquesta terra impregnada d'escoria, ingratitut i falsetat; aquesta terra ahont els afectes més purs i nobles, son dominats per el vici i l'hipocresia, aquesta terra en la qual hi caben nacions tan desgraciades com Espanya, ahont l'empleo manía i les guerres l'anonaden per complet; ahont se gasten millons en plasses de toros, i no hi ha un asilo per els pobres invàlits que tenen d'anar captant per els carrers; país en fi ahon els toreros se fan millonaris i'ls mestres d'estudi's moren de fam. He dicho. (*Aplausos grans.*)

Com. (Com s'esplica! Sembla impossible que hagi sortit del carrer d'els Ases.)

Rec. Mirin si es providencia! Estèm parlant de la Lluna, que s'ostentaba clara i brillant fà poc, i fins sembla que s'avergonyeixi de que's parli d'ella i s'amaga.

Com. Es vritat! Sembla que s'ennuvola!

Te. No tardarém gaire a veure caure gotes com cigrons.

Cir. Que diu d'els mahons?

Comp. Per márfegas!

Com. Si'ls sembla qu'ens habèm de mullar, pleguém desseguida.

Tel. No hi ha cap necessitat;perque si plou, a dintre 'l porxo hi ha paraigues per tots. Acabém aquest acte de formalitat i podrém despedir-nos. Encare qu'el consell està enterat de tot quan he fet amb la protecció d'el senyor Comte, dec dir oficialment a n'aquest concell, que tots els meus càlculs, estudis, plans i execució de l'obra, està basat en les matemátiques. Com tots no ignoren, aquestes son infinitats, exactes, infalibles, ficses, sintétiques i contundents.

Com. (Quins pobles més extra nys anomena)

Tel. Jo, calculant la distancia exacta de la Terra ala Lluna, despres de profons estudis i grans cavilacions, he tret en clar, que el que vulgui anar a n' aquelles regions, no te més que ficar-se en un progectil, en una bala buida de les dimensions de mitja torre de la Catedral...

Com. (Dimontri, quina magrana!

Tel. I la bola aquesta, arreglada convenienment, deurá ser disparada per un canó colossal, de un diàmetro com la font de la Plassa de Palacio i de llonguitut com d'aquí a Badalona...

Com. (Si Espartero hagués tingut un canó així per les bombes.)

Tel. El canó tindrà que apuntar-se al mateix punt del Zenit; i disparat a la posta de sol d'un dia de lluna plena, tardarà, sense faltar-hi un segón, quatre dies en arribar a la Lluna.

Com. Sense menjar rès?

An. Qui pensa en menjar?

Com. Jo, que sense menjar no m'hi *confronto.*

Tel. Dintre'l progectil hi haurà queviurers, cuina, biblioteca, renovació d'aires...

Com. I llits?

Tel No faltarà res de lo que sigui indispensable. Tot ho tinc previst.

Com. (Noi, avans de marxar ho anirèm a veure, no fos cas...)

Tel. Un any han durat els treballs i preparacions i demà a l'hora citada en els periodics, empendrèm els tres la marxa. Gloria al Sr. Camte que ha fet tal sacrifici pecuniari! A ell deurà la ciencia aquest nou adelanto, per lo qual dintre de quatre dies estarém en la terra llunàtica, admiràn t les inexplicables i sorprenents maravelles que deuen contenir aquelles ignorades regíons.

An. Vostè realisa els somnis daurats de ma fantasia.

Com. Vingui aquí, *intrépido astrológo*! Vostè ha fet vessar la mesura de la ditxa del nevot, i reconegut devant d'aquets pots de ciencia, li dic; Tingui, acepti la *inestingible* medalla que l'hi entrego de la *tisica* e *insondable* orden de S. Crispinià. (*Se treu una medalla que portaba, i la posa a Telescopi.*)

Tel. Oh, gracies!

Com. Vostè es més digne que jo, de portar-la: el faig Comendador.

An. (Ja podrà fé'l D. Juan Tenorio.)

Com. Escolti, una pregunta...

Tel. Escolto.

Com. Encare hi som a temps. ¿Ja està ben segur que no corrèm cap perill? Aquet es un viatje que si bé no trobarèm pols ni sots a la carretera, no obstant, un deecarrilament o una caiguda, podría deixar-me fet una coca i si bé com a particular tant se m'endonaría, com a concejal no ho puc consentir de cap manera, perque un concejal coca faria una fatxa molt estranya.

Tel. Jo puc respondre'ls de la seguritat en el viatje, i després, també hi vinc jo!

Com. Oh, peró vostè no es persona oficial!

Tel. Potser soc capità!

An. A que venen tals recels are?

Rec. Senyors, dec advertir-los que m'ha caigut una gota d'aigua a la punta del nás.

Com. I a mi també.

Cir. Qui diu que s'ha fet malbé?

Comp. El gegant del Pí. (*Cridant-li*)

Tel. Endemés estiguin copletament tranquils.

Com. (Si no va bé, li prenc la medalla.)

An. Gracies mil! Vostè serà esculpit en buste de guix per honor de les academise.

Com. I jo'l farè posar en les capses de mistos, vaja!, (*Comensa a figurar que plou amb força creixent fins que a l'últim del quadro se senten trons i algún llampec. El cel completament fosc.*)

Comp. Ja hi som!

Veus. Plou! Plou! (*Confusió.*)

Comp. Quin xàfec més fort!

Rec. Els paraigues! (*Tots treuen paraigues del porxo, donant ne un al Comte, altres a Antonet i Telescopi. Els paraigues de diferents colors. Tots els tenen oberts.*)

Tots Els paraigues!

An Doncs ja ho saben.

Tel. Sí, insignes sòcis del Observatori, quedeu convidats per a demà a la tarde, a presenciar la nostre partida, eu la platja de la mar vella, darrera de la Barceloneta, i vos donarèm l'últim adios, amb laatronadora veu de la detonació efectuada per lasortida del proyectil.

Com. Aném qu'es tart i ja plou.

An. A la Lluna!

Tots. A la Lluna!

MUSICA

COM. AN. I TEL.

Fugím, fugím deixèm la terra;
puig tot es farsa a n'aquí baix.

(*Baixan a una els paraigues.*)

Aném, aném cap a la Lluna,
serèm felissos allà a dalt.

(*Alsant els paraigues i fent un salt.*)

I si no'ns prova aquell terreno
o coneixèm qu'ens và pitjor,
llavores fém com els paraigues
volta la lluna i torna al mon.

(*Fent voltar els paraigues amb prestesa, i parant amb sec, al final.*)

Volta i volta!
Gira i gira!
Prou!

Coro. Plou a desdir, llampega i trona
aném corrents escala avall;

(*Fan els mateixos jocs d'abans.*)

i els entusiastes de la Lluna
quedin si volen aquí dalt.
Volèm anar dins d'una bala;
més al ser fora del canó,
crec que farán com els paraigues
volta que volta, i cataplom!
Volta i volta!
Gira i gira!
Prou!

(*Al dir l'últim «prou» fa un gran tró i llampec i fent un crit tots fugen corrents cap a l'escala, empenyent-se i amb gran confusió.*)

Tots. Ai! (*Crits.*)

MUTACIÓ

El día de la marxa

L'escena representa un tros d'anden alt del Port, que condueix a la platja ahon te de disparar-se el canó. En primer terme esquerra, un banc de pedra.

ESCENA III

Un Cego *i un* Noyet, *que l'acompanya.*

Homes, Dones, Nois, *etc.*

(*Durant tot aquest quadro anirán travessant l'escena varies personas de tota classe, figurànt que van a veure el disparo*

del canó. Tot a gust del Director d'escena que ñi procurará presentar tota la veritat possible. El cego porta una bossa amb el violí penjat a l'esquena.)

LLETRA

(*Al acabar l'orquesta se sent la veu d'un cego que sura poc a poc acompanyat d'un noyet, venent romansos. Al parar-se se forma un grupo de gent que l'escolta, i li compren alguns romansos de tant en tant.*)

Ce. Dos quartets no més val. Qui vol comprar el romanso nou que acaba de sortir del viatge a la Lluna? Noi, encare no som a la Riba?

Noi. Sí, ja som a la Barceloneta.

Ce. Bueno, doncs, fem un xiquet d'alto. Qui en vol un altre? Aquí veuràn senyors els apuros i *vracissituts* que passaràn els viatjers durant lo camí a la Lluna. Aquí veuràn com avans d'arribar-hi els faràn pagar el *pontazgo;* també veuràn com a mitj camí, troban una parella de civils d'allà, que'ls aturan i els demanen la cèdula *impresonal*. Qui en vol un altre? Dos quartets no més val... (Noi, espavilat que si no fem quartos, no podrem anar a la taberna a menjar mitja de secas. (*El noiet volta el corro venent romansos*). Això va molt magre avui. Haurem de treure'l pernil... (*Treu el violí de la bossa i's prepara per a tocar.*) Apa, doncs, som-hi.

MUSICA

Cego. *A hoy suban* a la Luna
dos hombres i un regidor
i van a probar fortuna
surtiendo de un gran cañón.
Van adentro de una bala
en que hay catres i fogons
i el *adil* allí a la Lluna
donarà *cruses* a tots.
Por esto cuando
se ponga el sol,
de un toldo dentro

apruep del moll,
habrá artilleros
que sin temor
se habràn *ponido*
frente al cañón;
i con las mechas
arriba uns pals
que ja encendidas
esperarán,
al dar las cinco
la Catedral,
fuego enseguida.
Chiiist!! (*Senyal de pegar-hi foc.*)
Pooom!! (*Fent un gran criti un jiravolt.*)
I a can Piatraus.

DECLAMAT

Ce. Qui'n demana un? Per la miserable cantitat de dos quartos, qui no s'enterarà de la gran *catastrófa* qu'els passarà al arribar a la Lluna? Aquí trovaràn també com al esser allà dalt, els maten de viu en viu, perquè després quan tornaràn no puguin dir res d'el qu'hagin vist. Qui 'n demana més. (*Se senten rialles, crits, xisclets.*) Noi, qu'es això?

Noi. Una colla de sorjes i raspes que s'empaiten i venen cap aquí cridant i rient.

Ce. (Anèm-sen, doncs, més amunt, perque aquests no tenen cap quarto i els agrada molt sentir com m'esgargamello.) Qui'n vol un altre? El romanso nou de'l viatje a la Lluna, dos quartos. Cuitèu qu' els acabo: no més m'en queden dotze o tretze mil. (*Se'n và per la dreta amb el noiet, disolvent-se'l grupo*)

ESCENA IV

MUSICA

Sis SOLDATS. *Sis* CRIADES. *Coro de senyores.*

(*Surten les criades perseguides per els soldats amb molta gatzara bullici.*)

Sol. No futjis, salerol
Escucha per Deu!
Cri. No'm tuéquis, ho sientes? (*Fentles parar.*)
Sol. Escuchad!
Cri. Digueu.
Sol. Si a mi amor correspondes
como es de lei,
en cuanto cumpla, contigo
me casaré.
I una vez casada, niña,
ya tú sabrás,
que ni la miel es más dulce
que el militar.
Olé!
(*Cuadrantse i fent saludo.*)
Cri. En palabras de soldado
no's pot creyer,
pues haseu como los gatos
méu! méu! méu! méu!
(*Imitant lo maullar dolç dels gats.*
más després que estais bien tipos
d'els mejora talls,
si t'hai visto no m'acuerdo
mau! mau! mau! mau!
Ramau!
(*Fent l'acció d'esgarrepar.*)
Sol. En cuanto el ejercicio
y el paso marcando voy,
en tí pienso, mi lucero,
cuando digo: uno... dos...
Uno... dos... (*Fentelpas.*)
Más cuando, ingrata, te burlas
de mi cariñoso afán,
con saña el tambor redoblo
haciendo: Ram, ram, ram, ram!
Ram, ram!
(*Redoblant el tambor amb rábia i fent el pas.*)
Cri. Siempre que ríento los platos
i vaig fregán el llautón,
solo en tú pienso, doliente!
i gemegando hago oh!
Oh! Oh! (*Fent grans suspirs.*)
Mas cuando me donas cielos
i passigüellas me fàs,
agago els espolsadores

i en les cadires, pim! pam!
Pim! Pam!
(*Fent acció d'espolsar amb força.*)

Al acabarse'l número, els soldats agafen per el cos a les Criades fent-los-hi un petó; elles fugen xisclant per l'esquerra, seguides per els soldats.

ESCENA V

ONOFRE, CORNELL.

Entren per la dreta un moment avans d'acabar-se la música.

LLETRA

Cor. Ho veu? ho veu, senyor Nofre?
Quin escàndol! Verge santa!

On. Té raó, senyor Corneli,
quins soldats y quines criades!

Cor. Bé, que diguin lo que vulguin,
al nostre temps no passaven
aquestes coses: Seièmhi?

On. Si senyor, aquí no fa aire
y aquet solet enamora.
(*S'assenten en el pedrís.*)
Prengui un polvet. (*Oferintli la capsa.*)

Cor. Bueno, vaja!
(*Prenent polvo.*)
Encara que no acostumo.
Un cigarret devegades...

On. Doncs, si senyor, com li deia...

Cor. Etxèm!... (*Estornudant.*)

On. Deu el mati.

Cor. Graeies!

On. El mon està corromput,
no hi ha respecte ni classes.
(*Continuen parlant baix.*)

ESCENA VI

Dits i un CHUFERO

(*Tipo i parlar de valencià.*)

Chu. Chufes i cacahuets!... Ey!
Al torraet y bo! Apa!
¿Volen dos diners?...

On. (*Amb mal modo.*) No, calli!
No destorbèu quant se parla!

Chu Dispensen, jo no les falte...

On. Bé, prou! Qué tantes camàndules!

Chu. Quien geniet té 'l tio eixe!

On. Tinc lo que vull. Poca criansa!

Chu. Qué diu? (*Amenassantlo i contenintse.*)
Si no fora un agüelo
tan carregat de paparres,
li estampaba els cinc dits
en eix pergamí de cara.

Cor. Bé, vaja, fèu vostra vía,
anèu. .

Chu. Eixe tío panses!

On. Cuidado amb aquesta llengua!

Chu. Futxiu! que vé la tarasque!

Cor. Vaja... prou... (*Calmantlo.*)

Chu. Sò carlinot!
L'hi daría tres galtaes. (*Anantsen cremat.*)

On. Senyor Corneli, ho veu?

Cor. Càlmis.

On. Si no vé un Conde d'Espanya
y amb un garrot...

Cor. (Distraièmlo).
Y tan mateix avui marxen
aquells sabis a la Lluna?

On. Veu quin' altre etsagallada?

Cor. Segons m'han dit son molt sabis.

On. Y qu'han d'esser? Res, tres plagues
qu'han gastat en un canó
mes que no val mitj Ensanxe.

Cor. Y com que 'ls diaris fa dies
que solament d'això parlen;
ha vingut gent y mes gent
que no saben ont ficarse.

On. Miri, son molts que a les nits,
tenen que dormí a les plasses.

Cor. Miri, miri bé aquí al port,
no repara quantes llanxes?

On. Oh! Y a Barcelona? observi
els terrats y les torratxes!

Cor. Y aquí dalt de la Matxina?

On. Es un bonic panorama!
Segons he llegit al diari
a les cinc d'aquesta tarda
desde allí vora el Gasómetro
y en el centro de la platja,
se dispararà 'l canó,
que diu qu'es cosa qu'espanta.

Cor. Que no l'ha vist? Vingui, vingui...
miri, per sobre les cases... (*Ensenyantli.*)

ESCENA VII

Dits Estrella

(*Surt Estrella amb decissió. Vesteix molt extremada*)

Es. ¿Qu'hauríen vist passà un jove
rosset, de bona mirada,
amb patilles molt remones
y amb cartera de viatje?

On. No senyora. (Anèm, Corneli)
perque això ja no s'aguanta).

ESCENA VIII

Dits: Mistaire *y després un* Francés

Mis. Vol mistos, senyor? (*Posàntseli al damunt.*)

Cor. No, vésten!

Mis. Y vaja, compri una capsa.

On. Ves, potsé aquella senyora.

(Donantli una empenta.)

Mis. Vol mistos? *(A Estrella.)*

Es. No 'n gasto.

Mis. Vaja!

(Tornant a Onofre.)

Vostè m'en comprarà una.

Oi? *(Posantseli entre peus.)*

On. Veiam si 'm faràs caurer?

Es. De bó no l'han vist? *(Aturantlos.)*

On. No, dona!

Potsé 'l porto a la butxaca! *(Enfadat.)*

Mis. Mistos!

(Surt un francés tocant una orga, travessa 'l téatro y s'en va darrera dels dos vells)

Cor. Aném, senyor Nofre.

On. Solament això hi faltava!

(Per l,orga. Anantsen enfadat per la esquerra seguits del mistaire i del francés.)

ESCENA IX

ESTRELLA

Ell per quí té de passar
vagi en cotxe o vagi a peu.
Sembla impossible, Deu meu!
Per mi s'ha hagut de locar
qu'are vulgui anar a la lluna
i qu'em deixi a n'ami aqui.
Ah, no fill. Que hi vas tú? Si?
Doncs vinc a probar fortuna.
Y no dirme ni un sol mot,
pintant-me tant la cigonya!
si s'ha perdut la vergonya!
No la fà aquell que no pot.
Mireuvos qu'es un trapella!
Per estrellas va allí dalt?
Qu'es quedi amb mi, tant se val!
si de nom ja'm dic Estrella.
Sols al pensarhi m'exalto
i faria un disbarat.

(*Se sent soroll de cotxe i ella mira cap a la dreta.*)
Un cotxe! Oh, i s'ha parat!
Sí, es ell!

ESCENA X

ESTRELLA, ANTONET *vestit de viatje, després un* AIGUADER

An. (*Sorprés.*) Estrella!
Es. Alto!
An. (Aí, quin xàfec! m'ha atrapat.)
Es. Ahont vàs per quí, tant bufó?
An. Rés... allà a veure'l canò.
Es. Sabs, noi, qu'ets molt descarat?
An. (Bomba!) Be, t'ho diré clà.
Vaig a la Lluna.
Es. Ja ho sé.
I te'n naves sens dir res?
An. Ja t'hauria escrit d'allá.
Es. No m'has jurat amb afany
mils cops que amb mi't casaries?
An. Sempre's diuen tonteries
després de beure xampany.
Es. No'm deyes amb accent viu
«veyent te ma ditxa selles?»
An. Oh! es que tú també ets d'aquelles
que crehuen tot quan s'els diu!
Es. Hi vull venir.
An. Cal Fa vent
Es. Hi vindré, sents?
An. Dons escolta,
estàs resolta?
Es. Resolta.
(*Després d'una petita pausa.*)
An. Bueno, puja amb l'altre tren
Es. Qu'et burles de mí?
An. Jo no.
Es. I tú m'has estimat?
An Sí.
Es. Embustero!

An. Parla fí
que parles amb un senyor.
Es. Mai m'has volgut!
An. No es exacte.
Es. Perque'm veus jove i fadrina
't burlas...
An. No ets ballarina?
Allà't buscaré contracte.
Es. Bé prou m'ho deia la tia:
«L'Antonet no's casarà.» (*Plorant.*)
An. Ta tia s'ha de cuidar
d'anà a missa tot lo dia.
Sempre allí mirant de fit
fent mitja i parant l'orella...
Una tia quant es vella,
entrada de fosc, al llit.
Es. Qu'et creus que si tu'm deixaves
me faltaria promès?
No, fill, no, que si volgués
ne tinc cinc. Doncs, que't pensaves?
Tinc un francés... hasta allà!
que m'adora, solament
que al parlar de casament
sempre'm diu: No *compren pá.*
Un tinent que passa apuros
i està tan enamorat,
que amb mi ja fora casat
si tingués vint i cinc duros.
Un jove que viu de renda
i de casori te ganas;
sino que té unes tercianas
i ara prén la *Reverenda.*
Un marino molt rumbós
que và i vé del Senegal,
i a Cuba ha fet un caudal
negociant amb pells en gros.
An. Ja podries dur manguito!
Pells de rata?
Es. No.
An. D'anyell?
Es. Diu que dins de cada pell·

hi acostuma habé un negrito.
Finalment: tinc un senyó
que diu que per mi no viu,
qu'es fill de Canet i es díu:
D. Arturo Perelló:
sols que al parlà amb don Arturo
de casà, m'hi posa taps.
Ja veuràs. no es extrany, saps?
Fa'l comers de taps de suro.
Ja veus qu'et canto la canya!
molts partits! Quin dupte té?
Y partits que'm volen bé!
Igual qu'els partits d'Espanya.
I altres i altres, vosté sab?
I no ho dic per alabarme,
doncs si jo volgués casarme...
Ai, fill meu! Pero tú o cap.
Que mentres, sense tranquillas,
tinga brassos, joventut,
bones cames i salut
per fer punts i tercerillas,
i visca com vol la llei
i amb honra'm guanyi la vida,
els homens els dono a dida
desde'l *Zepelero* al Rei.

An. Ai, noia! Qu'ho agafes fort!

Es. Com veig qu'et burlas...

An. No dònal
Era per passar l'estona.

Es. Es que jo no vinc del hort.
Si'm persegueix la desgracia!
Tuñico, no't veuré més?
(*Amb molt carinyo i salameria.*)

An. Sí, dona, sí, dintre un mes
hi anirèm com qui và a Gracia.

Es. Pobre de tú si t'hi quedes!
Tornaràs?

An. Es clar que sí

Es. Que'm duràs?

An. Un bergansí
i una toia gran de bledes.

Es. Vés ximple! (*Giràn-se-li d'esquena.*)
An. Ja fàs el bot?
Gírat, dona, era una broma!
(*Fent la girar.*)
Es. Es que tú't creus perque ets home
que té d'estarte bé tot.
An. Si t'estimo!
Es. No't vui creure,
An. Si sols mirant-te'm conmoc.
Es. Jo si que aquí sento un foc... (*Al cor.*)
(*Surt un aiguader, travessa l'escena i diu:*)
Aig. Aigue i sucre, qui vol beure?
Es. Allà dalt, veshi amb cautela!
An. Amb cautela dius, perqué?
Es. Escoltam i t'ho diré.
An. (Endevant, ja fèm sarsuela.)

MUSICA

Es. Si quan siguis a la Lluna
no't recordessis de mi,
em mataria la pena...
(*Amb tó dramátic i exagerat.*)
An. Jesús! Horror! Infelis!
Es. Mes si en cambi prompte tornes
i ets a mon amor constant,
allavores Antonyico...
An. Jesús! Que ditxa! La mar!
Es. M'estimaràs?
An. No ho preguntis.
Tómate, soy todo amor! (*Exagerat.*)
I tú?
Es. Que si jo t'estimo?
Escoltam.
An. Escoltèm, doncs.
Es. Ai Antonyico,
mon dols amor;
pensa amb ta Estrella,
Rei del meu cor.
Aquí t'esperen
els brassos meus,
tindrás carinyo
ric com la mel.

Xuclém! Xuclèm!
Ai, sí!
Xuclém! Xuclém!

An. Ai, Estrella
del meu amor,
pensa amb mi sempre
Reina del cor,
Pensa qu'et guardo
un magatzèm
plé de carinyo
ric com la mel.
Xuclém! Xuclém!
Ai, sí!
Xuclèm! Xuclém!

Els Dos. Confitures
i altres dulces
a can Llibre
trovaràs;
mes carinyo
tan dols | nino / nina
aquí dintre
sols n'hi haurà,
Xuclèm! Xuclèm!
Ai, sí!
Xuclèm! Xuclèm!

(Moviment de ball.)

LLETRA

An. Lo meu cor la ditxa embarga!
Es. Ai, noi! *(Plorant)*
An. No ploris per Déu!
Es. Tonet, vull un recort téu!
An. (Mirèuvos que la sab llarga!)
Es. Me 'l negues? Oh sort fatal!
An. No, dòna, no. Acóstat, vina.
Té un anell. *(L'hi posa al dit.)*
(Es de platino).
Es. Oh, gracies! *(Se sent la canonada d'avís.)*
An. Sents? La senyal.
Es. Espèrat! *(Deturantlo.)*
An. Ja han fet dos senyas.
Es. Té 'l meu retrat.

(*Donantli una fotografía.*)

An. Oh, si, sí! (*Besantlo.*)

Es. T'agrada?

An. Ni un serafí!
S'ha lluit amb tú l'Areñas.

Es. Oh! Y llegeix. (*Girant la fotografía*)

An. (*Llegint.*) A mi Antoñico,
Cuan amor y sin *guerrella*,
Recibe el *coracon* de tí *cuenstante* Estrella.

Es. Està bé? (*Ell se l'aguarda.*)

An. (No m'embolico).

(*Segueixen parlan. baix.*)

ESCENA XI

Dits: Telescopi, Comte *y* Cotxero

Els dos primers de viatje portant el Comte a la solapa de la casaca una medalla. El cotxero va amb librea de casa particular i porta les maletes del Comte.)

Com. Estic content Baldomero,
ets un cotxero acabat.
Té una propina...

Co. Ai, carat!

El Comte se treu la medalla de la solapa i la posa al cotxero.)

Com. Desd' ara 't faig caballero.

Co. Que 'm dona aquí?

Com. Una medalla...

Co. Y are?

Com. De Sant Crispiniá.
Si poso cotxe a n' allà
t'escriuré.

Co. (Tot serà palla). (*S'en và*)

Te. Miri 'l nebót! (*Ara reparen a n'ells.*)

Com. Si qu'ho es!
(Dimontri de ballerina!)

Te. No es maleta! (*Per Estrella.*)

Com. Tonet, vina! (*Cridantlo.*)

An. Adèu! *(Tenintse les mans agafades.)*
Es. Ja no 't veuré més!
An. Si ratolí
Com. (Es fastigós!)
Te. També he deixat la María
que m planxava i 'm sorgía
y m'ha fet cinc anys l'arros.
Es. Tornaràs?
An. Això ho sabs prou. *(Tirantlo per un bras.)*
Com. No 'l rebregui! *(Emportántsel.)*
Es. Vull qu'ho diguis!
(Seguintlo.)
An. Tornaré així que m'escriguis
que 's fa 'l cementiri nou.

(El Comte, Telescopi i Antonet se 'n van per l'esquerra i Estrella per la dreta. Al despedirse els dos últims, es tiren un pató.

MUTACIO

CUADRO TERCER

¡¡A la Lluna!!

La escena representa la platja de Barcelona. Al fondo i al centre un colossal canó que 's pert de vista, dirigit als núvols. Tota la platja guarnida amb banderes i gallardets en senyal de festa.

ESCENA XII

Convidats de tota mena, etc. Al finalisar el coro surt la comitiva, això es, REGIDORS, DIPUTATS *i* MILITARS *de totes menes i al últim el* COMTE, TELESCOPI *i* ANTONET. *Al presentarse aquests tothom els saluda amb els mocadors, quedantse ells al centro.*

MÚSICA

Coros. ¡Gloria als intrepits
exploradors
qu'ansiosos marxen

a un' altre mon!
Que els preservi
el cel de mal:
per gloria nostra
viscan molts anys. (*Are 's presenten.*)
Viscan!
Viscan! (*Saludantlos tothom.*)

Te. Gracies dono a quants ens honren
y a tots quants m'han ajudat
en tan científica empresa
qu'honra d'Espanya serà.

An. Per fi avui ja saldo comptes
amb els que deixo aquí baix.
Si an allí hi han estrelles guapes
qui com jo la passarà?

Com. Quant mes es va acostant l'hora
me veig molt mes atrapat.
Si no fos la negra honrilla
prou em quedava aquí baix.

Coros. Si ells arriben a la Lluna
y allí no reben cap dany,
hi pujarèm tots nosaltres
com qui s'en va a Montserrat.
(*Se sent un toc de campana*)

Te. Es l'hora senyors (*Mirantse 'l rellotje*)
d'entrar al projectil.

An. Aném sense tardansa.

Comp. (Jo no 'n surto viu).

(*Durant el coro següent, els viatjers se despedeixen de tots; estretas de mà, abrassades, etc., després pujen un a un per una gran escala posada al costat del canó, obren una especie de vàlvula que hi hà a la part de sobre i al esser tots a dintre, torna a tancarse. El Comte se senya avans d'entrarhi*)

Coros. Gloria als intrépits
exploradors
qu'ansiosos marxen
a un' altre mon!
Que los preservi
el cel de mal:
per gloria nostra
viscan molts anys,
Viscan! (*Saludantlos.*)
Viscan!

(Al acabar el coro s'adelanten al proscenı quatre uniformats ab metxes enceses.)

Uniformats. Nosaltres les metxes
tenim aquí apunt,
en quan toqui l'hora
fuego! i cataplúm!

(Toquen les cinc del campanar de la Barceloneta y a mitja veu y amb gran ansietat tots els que hi ha en escena menys els uniformats, a cada campanada diuen «are» fins que a la quinta els uniformats posen les metxes al oido del canó y a poc se sent una detonació mònstrua: les senyores se desmayen uns fugen espantats tapantse les orelles, altres cauen a terra. Queda la escena completament plena de fum y no deixa veurer res del fondo.)

Tots. Are... are... are... are... are.

Un Enginyer. Fuego!

(Dalt de l'escala fent senyal amb un mocador.)

Crit general Ai!

(Detonació espantosa. Teló ràpit.)

FI DE L'ACTE PRIMER

ACTE SEGÓN

QUADRO QUART

L'arrivada

L'escena representa un poblet en la Lluna aprop de la capital. Paisatge bonic, arquitectura estranya. A la dreta uns edificis que s'han de desplomar a son temps. Tots els habitants de la Lluna tindràn un color pàlit. Preludi d'orquesta a teló alsat.

ESCENA PRIMERA

SELENITAS *primer i segón. Despres* POBLE

(Al cambiar-se'l quadro l'escena està deserta i comensa a ferse de dia. A poc apareixen dos Selenitas, un per cada costat i mirant l'admòsfera amb gran agitació, a poc cada un se'n vá al costat de hont a sortit, fan senyal de cridar a uns de áintre que vinguin. Tot com se desprén.)

MUSICA

S. primer. Veniu!
Segón. Veniu!

(Entren a poc homes per tots dos costats amb certa emoció i mirant el mateix punt ahont han mirat els atres.)

Primer. Mireu! *(Senyalant.)*
Segón. Mireu! *(Lo mateix.)*

Coro. Es un punt negre que và acostant-se,
te forma estraya, ja's va acostant:
es un pressagi de grans desgracies
que a tots fa temer els mes greus mals.

Ja s'acosta...
Que depressa!
Ai, que prompte
será aquí,
m'esgarrifo!
Mira! Mira! *(senyalant.)*
Ai, de mi! *(Ploran tots.*

LLETRA

Sel. 1. I bé, que vindrà a ser això?
Sel. 2. Que m'esplicas, si ho conec tant com tú.
Sel. 1. Oh! I mira, mira! Com més va més gros va tornant-se. Ahir era molt més petit. Sols se veia una taca negra; pro avui ja's distingeix una cosa com una montanya.
Sel. 2. I lo pitjor es qu'es dirigeix cap aquí; que si arriba, prou ens aixafarà a tots.
Sel, 1. Veiam si ja haurà arribat el fi de la Lluna?
Sel. 2. Pobres de nosaltres!
Veus. Ji! Ji! *(Plorant.)*

ESCENA II

Dits i Alcalde

Al Qu'es això? Que os torneu ximples que a tots os trovo plorant?
Veus. (L'Alcalde!)
Al. Vull que m'espliqueu desseguida la causa.
Sel. 1. Que no veieu aquella cosa negra que s'acosta tan depressa?
Al. I es això lo que os fà estar tan agitats i conmoguts? Mai hauria dit que fossiu tan idiotes. Això ja passa de mida; doncs amb els dos dias que hi ha aquesta alarmació en el poble, hem tingut 38 casos de bogeria i més de 20 suicidis. Ahont anirèm a parar fent-ho aixins? I després que jo com Alcalde, soc responsable del ordre i tranquilitat del poble i precisament avui que tením lo Gran Conceller, quins informes darà de mi a nostra Reina?
Sel. 1. Bé, pro que voleu dir que no hi ha motiu pera temer?...
Al. Jo dic que no! *(Amb força i dominant los.)*

Sel. 2. I lo qu'es pitjòr que de tot ne tinguin la culpa els habitants de la terra que tenim devant.

Al. Que dieu are? Quant jo dic que sou una colla d'idiotes! Que no sabeu, tontos, que la Terra no està habitada?

Uns No?

Al. No.

Sel. 1. I perqué?

Al. Vos ho osplicaré perquè no m'ho pregunteu mai més. Veieu? Això es la Terra (*Senyalant la mà dreta.*) Això es la Lluna... (*L'altre mà.*) Aquesta puja... aquesta baixa... tot això del mitg es aire... (*Accionant.*) i... veusho aquí, ja ho teniu bén esplicat.

Sel. 1. Doncs jo encare no ho se veure prou clar.

Al. I que has de veure tú? Això no més es per caps grossos com el meu.

Sel. 1. M'heu comvensut

MUSICA

Orquesta sola. Se sent un fort vent que va creixent, sentintse un soroll que espanta a tots. El cel se va enfosquint i durant el coro seguent, tots corren espantats d'una part a l'altre d'escena fugint amb desordre al acabar.)

Tots, Ai!

Coro.
Fugim ben depressa,
fugim sens tardar.
El fi de la Lluna
de fixo ha arribat.
Fugim!
Fugim!

Sortida general. Segueix l'orquesta, sola, fins que's marca. Al moment de quedar sola l'escena, se desplomen les cases citades anteriorment. Torna a aclarirse poc a poc i sobre les runes de les cases se veu el progectil. Para l'orquesta.

ESCENA III

ANTONET COMTE i TELESCOPI,

S'obra una especie de válvula a la part de dalt del progectil, i treu el cap el senyor Telescopi mirant

per tots costats i després baixa. Tot com se desprén.

LLETRA

Tel. Ai! Tinc la columna vertebral completament magullada del xoc. Jo crec qu'es aquí! Probem-ho. *(Baixa.)*

Com. *(Cridant de dintre i treient una mica el cap.)* Ai, ai! Quin nyanyo m'hi fet a la fatxada! *(Senyalant el front.)* Un Comte no s'hauria de fer mai mal. Hola! Que ja som a posada. o es que cambièm els caballs?

Tel. Baixi!

Com. Baixém! *(Ho fà.)* I l'Antonet? Nevot, baixa! *(Antonet treu el cap també.)*

An. Quin tostorro hi rebut!

Com. Si has rebut, fés recibo. També hi rebut jo, i m'aguanto. Baixa!

An. Que ja hi som?

Com. Sí. *(Antonet baixa.)* Dimontri! Sento un fret que no m'escalfa gens.

Tel. Es el clima! Repari quina destrossa ha fet la nostra bala. *(Senyalant.)*

Com. Ja n'ha fet de *estropici.*

Tel. Quin paisatje més nou i més estrany al mateix temps!

An. Saben que observo?

Tel. Què?

An. Que amb tot i tanta humitat com fà, no's veu gens de fanc.

Tel. Bé, això no prova més, sinó que no som a Barcelona. Aquí no crec que hi hagi rifes d'Empedrats, ni llimpiesa pública i això basta pera que estigui net.

An. Are lo que hem de procurar primer es orientar-nos.

Com. Orientar-nos? Que vols dir que aquí també hi ha la fonda del Orient?

An. No es això!

Te. No impacientarse! *Todo se andará.*

(Buscant per les botxaques.)

Veyàm... ahont tinc el meu mapa de la Lluna? Ah! ja l'he trovat. Ja han vist que durant el viatje no he perdut el temps miserablement.

Com. Si senyor, que l'ha perdut. Llegia llibres, vegi! Nosaltres dos l'hem apofitat, que entre jugar a cartes, menjar i dormir habèm passat els dias.

Te. Doncs jo tinc la ventatja que com he llegit tot lo qu'els sabis més eminents han escrit respecte al satèlit qu'anèm a visitar, conec tant bé el pais com Barcelona.

An. I no's veu cap llunàtica per aquí! Encar que mentres posseheixi el retrat de l'Estrella... (*Treient-lo de la butxaca del paletó.*)

Com. Encare't recordes de la ballarina?

An. Miri quina mirada més engrescadora...

Com. Vols que l'esqueixi? (*Fent l'ademán.*)

An. No, de cap manera, tio oncle; sobre'l cor lo portaré sempre. (*Tornàntsel a amagar.*)

Com. Just! Pensa amb això, com si no tinguèssim altres mals de cap. Senyor Telescopi, díguim, i ahont som are?

Te. Are? Esperis... (*Mirant el mapa.*) Em sembla que som aprop de la part austral de la Lluna.

Com. Vol dir que som aprop de l'hostal? Anem-hi que tinc gana i fret.

An. Tio, vostè pensa només amb la teca. Per això cria aquesta patria tant rodona. (*Picantli-ál ventre.*)

Com. Nevot, no'm toquis el gasòmetro qu'el tinc molt delicat i tots aquests dias ha estat de vaga.

An. I si ha menjat més qu'un mal grà!

Com. Son naturalesas. No t'hi emboliquis. Endemés, que deia vostè del hostal?

Te. Deia, que la part austral, es un llarc espai que circunscriu al nort, el mar de les neus...

Com. Velhi aquí perqué sento aquest fret!

Te. Al Sud, l'Oceano de les tempestats...

An. Ja sento com trona... Bum!

Com. Bé, deixemse de tempestats i raves fregits i

diguim: com ens mantindrèm si aquesta terra no es habitada?

An. Menjant!

Com. Sí, pro, que menjarèm? Esplícat.

An. Lo que tinguèm.

Te. Ben respost jove, m'agrada! (*Tocant-lo de l'espatlla*)

Com. No anèm bé.

An. Si allí dintre tenim provisions de sobres!

Com. Ai... que vas errat de comptes, noi! De carn no n'hi ha gens, avui me l'he acabada!

An. Diable, i aquell tros de parnil tant maco?

Te. Me l'he menjat jo, tot entrenintme.

An. (Quins entreteniments.)

Te. He pensat que potser hi hauria la triquina i m'he sacrificat menjàntmel.

An. (Fart!)

Te. Això rai! No hi ha verdures encare?

Com. No hi ha més qu'un sac de patates i dolentes.

An. I bé, oncle, menjarèm fruita, no s'espanti.

Com. Si, fruita!

An. No hi habia taronjes?

Com. N'hi habia. No tenim res més que pomes.

An. Doncs menjarém pomes, home! Jo'n tinc les butxáques plenes miri...

Te. Jo també. (*Enseyantho.*)

Com. També'n porto jo; pro, i acabades les pomes, de que farèm mànegas?

An. Acabat ens menjarém els uns als altres.

Te. Just! Jo a vosté i després vostè a mi. (*A Comte.*)

Com. Ca! La carn d'astrólec em sembla que ha d' esser molt dura.

Te. I la de vosté, tan grassassa i fresca?

An. Escolti: em sembla que aquí hi deu haber habitants; perquè això semblen cases estranyes.

Te. Calli, home! No digui desatinos! La Lluna no ha estat mai habitada.

Durant un poc antes d'acabar aquesta conversa, han sortit l'Alcalde i homes, han rodejat, sens esser vistos, a els viatjers examinant los amb gran curiositat, de manera que are al girarse se troven sorpresos.

An. Vol dir?

Te. Vull dir, d'això n'estic seguríssim.

ESCENA IV

Dits; i ALCALDE, POBLE.

Com. Ai! (*Vetentlos.*)

An. Oh! (*Sorprès.*)

Tel. Oh! (*id.*)

An. (Ai, quins motllos de fer caretes!

Com. (*A Tel.*) (Qué hi diu?)

Tel. (Que calli.)

(L'Alcalde fá un pas diriginise al Comte, aquest espantat se fará enrera i es topa amb Telescopi, i aquest fent lo mateix trepitja a l'Antonet que fá un salt.

Com. Dimontri!

Tel. Home!

An. Ai! Are si que m'ha fet veure les estrellas avans d'hora.

Al. (Qué vols dir que mossegan.) (*Al Selenita* 1.)

Sel. 1. (O que m'espliqueu? No'ls conec encara.)

An. (Surti'l que vulga, parlemhi.) Escolteume, llunàtics insignes!

Tots. Oh! (*Apartantse espantats.*)

ESCENA V

Dits: CONCELLER *y quatre Soldats*

Con. Alto! que ningú 's mogui. (*Crit.*)

Com. (Aquets deuen esser els mossos de la Esquadra!)

Tots. Gran Conceller! (*Grans reverencies.*)

Con. Vostés no deuen saber amb qui tenen l'honor de parlar?

Com. No senyor, per servirlo.

Con. Jo soc el gran Conceller i primer Magistrat del regne de la Lluna.

Te. M'alegro de conèixel. (*Allargantli mà.*)

Com. I 'ls nens i la senyora, bons? Me 'n alegro.

Con. Prou!

Com. Servidor de vostè, mani i disposi.

Con He dit prou! (*Gran crit.*)

An. (Aquet mestre gasta molts fueros, i al últim serà un inspector de policía).

Con. I com es que vostés s'han permès la llibertat d'entrar en aquet regne destruint cases i sembrant la intranquilitat en el pais?

Com. No senyor, dispensi: no hem sembrat ni una lletuga d'enciam nosaltres.

An. Veurà, quan un vé de lluny i vá depressa, no sab aont posa 'ls peus.

Con. Y d'aont venen?

Te. Nosaltres venim d'un mon que tal vegada n'haurà sentit parlar. Venim de la Terra.

Con. De la terra? Ja, ja, ja! (*Rient.*)

Com. (Sembla que ja no es tant fera com avans).

Al. (*Al Conceller.*) O molt m'enganyo o fan cara de trapelles.)

An. Dispensi: una pregunta volía ferli.

Con. Parli. (*Molt amable.*)

An. Que no hi ha femelles en aquesta terra, que no se 'n veu cap?

Con. Sí, però les dones sols surten de casa, per una gran necessitat.

An. Diferent de les nostres que tot el día son al carrer.

Con. Com que vostés venen de la terra?

Els 3. Si senyor.

Con. Esooltin: que faig cara de tonto, jo?

An. (De ximple.)

Te. No senyor: i are?

Con. Com veig que 'm volen donar a entendre aquestes coses!

Com. Nosaltres?

Con. Que 'm creuen tan ignorant i imbècil, que no sàpiga que la Terra no es, ni ha estat mai habitada?

Te. Com, nó?

Con. Nó.

Com. Tan segur tingués vosté l'Aduana dintre 'l nas.

An. I la Seo a la butxaca de l'ermilla.

Con. ¡Que m'esplica!

Te. Sí, senyor.

Con. Prou! (*Enfadat.*)

Al. (Ara ha cambiat el vent: ja tením un'altre home)

Con. I com ha vingut?

Te. Com? Dintre d'aquesta bala que jo he tíngut el talent d'inventar.

An. Mírisela, es el nostre cotxe.

Al. ¿Allavores aquell punt negre que veiem. .

Com. Erem nosaltres.

Con. Es mentida! (*Crit*)

Com. Gracies!

Te. (L'hi comprarèm una urbanitat).

Con. Des d'are queden presos i ben custodiats els portarèm devant de nostra Reina perque decideixi lo que vol fer de vostés. (*Els soldats els rodeijen.*)

Com. Dimontri! Y per qué?

Te. De que 'ns acusen?

Con. ¿I encara pregunten?... En marxa!

An. (Això s'embolica, tét!)

Com. Escolti!

Con. Escolto.

Com. (*A Telescopi.*) (¿Vèu com ha cambiat?)

Te. (Perxò es llunàtic).

An. Una pregunta.

Con. Acabèm!

An. Pàrlins amb franquesa. No corrèm pas cap classe de perill?

Com. Aquí no maten a ningú, vritat?

Con. No.

Els 3. Ah! *(Contents.)*

Con. Aquí s'acostuma portarlos al mar glacial i ferlos péndrer un bany de vuit o nou mesos.

Els 3. Ai!

Te. Ja 'm veig convertit en gelat de rall!

An. I jo en granisat de xufles!

Com. I quina fatxa mes *inverosímil* dèu fer un regidor mantecat!

An. Tots nosaltres som fills de pare!

Com. Tots paguèm contribució! senyor... d'aixonses.

Con. Avant!

Com. (Oh! M'he salvat) Esperis. (*Portantlo apart y amb misteri*) Deixins anar, i tingui: el faig caballer de la *estringida* ordre de Sant Crispià..*i* (*Traientse la medalla i donantli. El Conceller ll pega un cop a la má, l'hi fa caurer i ell la cul. tornántsela a posar.*)

Con. A mí tal insult? A mí no se 'm compra amb medalles! Qué s'ha pensat?

Com. Dispensi, com molts allí per una creu o medalla 's venen cent vegades, pensava...

Con. Aném! (*Custodiats per els soldats anant élls al mitj de un a un, seguits del Conceller, Alcalde i demès, donen una volta al escenari en tant que van dient els aparts següents:*)

MELOPEA

Te. (Qué dirán els que 'ns vegin d'aquesta manera pels carrers? Es pensaràn que enganyava pagesos amb una joia d'aquelles de plom.)

Com. (Se creuràn que hi alsat algun rellotge!) *(Acció de pèndrer.)*

An. Creuràn qu'he trencat algún vidre del carrer de Fernando!

Con. Depressa! (*Donantlos una empenta; i entren tots a dintre, fent un crit. Sortida general.*)

Els 3. Ai!

MUTACIÓ

QUADRO QUINT

El Palau de la Reina

Un ric i capritxós saló en el Palau de la Reina. Porta en primer terme esquerra qu'es tanca per la part de fora. Trono en segón terme i porta al foro, tapada per un cortinatge.

ESCENA VI

ESTRELLES *després la* REINA

MUSICA

Es.

Som estrelletes
molt xamosetes;
som dels aires
brillants fanals;
i es nostra vida
donar sense mida
a nostra Reina
sols ditxa i pau.

(*Surt la Reina i les Estrelles fan cemicircul a son entorn.*)

Rei.

Jo soc el satélit
que 'n diuen la Lluna,
jo soc aquell astre
que reina en el Cel;
jo soc la qu'hermosa,
serena 'm presen o,
la que en la nit fosca
domina potent.
Jo tinc raigs de plata
qu'entorn me rodejen,
a mils les estrelles
coronen mon front:
de nácar i perles
jo tinc la morada,
per sostre tinc núvols
i a mos peus un món.

Insensible
e impasible
mon capritxo
tinc per llei;
re 'm domina,
re 'm fascina,
qu'aquí guardo
cor de nèu.
Ni venturcs ni amargures
troben eco en el meu pit
i perxò no viu ditxosa
la qu'es Reina de la nit.

Es. Ni aventures ni amargures
troben eco en el seu pit,
i perxò no viu ditvosa
la qu'es Reina de la nit.

LLETRA

Rei. Gracies bones camaristes,
Estrelles del món palau,
que a mí, Reina de la Lluna,
serviu sempre amb llealtat.
Amb mí tenen una amiga,
no una Reina, els meus vassalls.
—No s'ha llevat la Primpcesa?

Es. 1.ª Aquí vè i 'l seu semblant
indica qu'està agitada!

Rei. I vé corrent, qué serà?
Es tan ignocenta i timida
que tot l'espanta... Veyàm!

ESCENA VII

Dits; i la PRIMPCESA

(*Entra correns i amb gran sobressalt.*)

Prim. Sou vos?... Vosaltres?... Respiro.
Pobre aucellet!

Rei. Qué téns?

Prim. Ah!
He tíngut un somni, Reina,
que m'ha omplert el cor d'esglai!

Rei. Els somnis no son verídics.
Esplica 'l somni, veyàm.

(Amb molta ingenuitat y sencilléz.)

Prim. He somniat fa poc qu'estava
mirant per el finestral,
la gracial naturalesa
de nostres jardins reals;
i extassiada contemplantlos
deia entre mi amb dolç afany:
«Qué hermoses són les floretes!
Quin oreig més grat i suau!»
quan he vist que atravessava
volant felís i cantant,
un aucellet tan hermós
que m'encantaba en mira'll
Les aletes li lluíen
amb colors tornassolats
i fins sent lluny, em semblava
que sentía son trinar.
Jo pensaba: que contenta
si 'l poguessis tení esclau,
servintne els meus dits de gabia
i 'ls meus ullets de miral!!
Quan tot d'una sento un xiscle,
mes tant estrident i extrany,
que sento qu'el cor se 'm gela
i 'm quedo allí tremolant.
Also 'l cap, i veig que, ràpit,
fam èlic crusant l'espai,
persegueix a l'aucelleta
un esparvé agegantat.
«Fuig aucellet,» jo l'hi crido.
«Fuig, que 't volen apresar!»
Mes semblava que ses ales
mogués el geni del mal;
doncs guanyantli la ventatja
l'esparvé al fí l'alcansà,
i destrossantlo amb ses garres,
el devorà sens pietat.
«Vil! Traido!» crido allavores
plorant i presa d'esglai,
quan l'esparvé veig que 's gira

i vé cap aquí 'l Palau.
«Pobra de mí! Estic perduda!»
he dit vegentlo acostar;
i fent un crit em desperto
i vinc aquí tremolant;
doncs me temo, si aquí entra
i 'm veu per ma sort fatal,
qu'aixís com devora 'ls pobres
aucellets sense ferli dany,
amb mí lo mateix faría
sens clemencia ni pietat;
i jo no vull que 'm destrossi,
¡no vull morir! ¡tinc vint anys!
(*Arrencant un plor.*)

Rei. Vaja, anímat, Primpceseta,
que al últim somni es estat
i 'ls esparvers no s'acosten
a les princesetes mai.
Despejèu ara, Estrelletes,
Anèusen a descansar;
doncs sou de la nit guardianes
i la nit prompte vindrà.

(*Les Estrelles saluden i s'en van. La orquesta toca motius del vals anterior.*)

ESCENA VIII

REINA *y* PRIMPCESA

(*S'assenten les dos: la Primpcesa, mes baixa apoiant el seu cap a la falda de la Reina. Petita pausa.*

Rei. Que trista es la nostra vida!
Sempre 'l mateix! Sempre igual!
Sense un desitj que 'ns animi!
Sempre indiferentes!

Prim. Ai! (*Suspirant.*)

Rei. Tu tampoc vius ditxosa!

Prim. No visc ditxosa es vritat.
Sento una melancolía,
sento una soletat!

Me falta... No sé que 'm falta!
Ni jo m'ho puc esplicar!

Rei. Lo que tu 't falta, Primpcesa,
me falta a mí per igual.
Res m'alegra ni contrista,
passo indiferenta 'ls anys,
i justament lo que 'm passa
passa a tots els meus vassalls.
Viuen macilents i tristos
no s'entussiasmen mai...

Prim. De que previndrá

Rei. Ho ignoro.

ESCENA IX

Dites: Conceller

Con. Senyora! (*Desde la porta d'entrada.*)

Rei. Podèu entrar.
Vos aquí! Qu'és lo que passa?

Con. Un absurde le mes gran.
Una bala incomprensible,
un obgecte gros i estrany
ha caigut en la Lluneta,
poblet d'aquí molt cercà,
i al caure ha ensorrat dos cases.

Prim. Reina, escoltes? (*Espantada.*)

Rei. Menys mal. (*Indiferenta.*)
Si n'hagués ensorrat trenta,
fora pitjor.

Con. I està clar.
Allí estaba donant órdres
segons el vostre mandat,
quan surto, al sentir l'estrèpit
i he presenciat el fracás.

Rei. I la bala d'ont venía?

Con. Aquí està lo més estrany.
La bala portava a dintre
tres homes.

Rei. Homes!

Con. Si, tal!
Que venían de la terra,
segons ells s'han esplicat.
Interroguèulos amb manya
i sabrèu lo que fa 'l cas.

Rei. (De la terra diu que vénen!)

Con. A fora 'ls faig esperar.

Rei. Qu'entrin!

Prim. (Oh! No puc compéndrer.)
(Cavilosa.)

Con. Que passin aquets terrans!
(Cridant desde la porta d'entrada.)
Senyora, si 'm volèu creurer
jo no 'ls faría cap mal.

ESCENA X

Dits, el Comte, Telescopi *i* Antonet

MELOPEA

(Surten acompanyats dels soldats que a una senya del Conceller s'en van.)

Com. (Que 's vegi així un Regidó!)

An. (No 'ns tracten pas malament.)

Te. (Sab que 'm sembla? Que estic fent
el Jesús de la Passió.)

An. (Quina xicota més caia!)
(Per la Primpcesa que 's mira a l' Antonet amb curiositat.)

Te. I l'altre es molt regular!) *(Per la Reina.)*

Com. (Just! Comensèu a triar
i deixeume sense, vaja!)

Rei. M'ha esplicat el meu Conceller
la vostra arribada estranya;
i si be demostra manya,
molta audacia i gran saber,
espero que se 'm dirà
d'ont veníu i amb quin obgecte.

Prim. El jove té bon aspecte.)
Rei. D'ont veníu?
Com. Venim d'allà...
de la Terra.
Te. Reina, jo
estudiava les estrelles
desd' allí, i enterat d'elles
se 'm va presentar ocasió
de poguer vení a la Lluna
que crèiem no s'habitava
ni molt menys me pensava
trovar, com veig per fortuna
qu'he trovat venint d'allí,
una tan bella persona (*Per la Reina.*)
i una nena tan bufona (*Per la Primpcesa.*)
com les que veig aquí.
Rei. A que ve?
Prim. (Quina franquesa).
An. (Fán un posat de nyeu, nyèu).
Con. Es precís que respectèu
a la Reina i a la Primpcesa.
Com. La senyoreta es sa filla?
Rei. Filla?
Prim. Filla? (*Extranyats.*)
Con. Filla?
Com. Sí.
Rei. No comprenc que volèu dir!
Te. Doncs es cosa molt sensilla.
An. Vol dir si vosté l'hi es mare.
Rei. Mare?
Con. Mare?
Prim. Mare?
An. (Avant.
O son molt tontos, o 'l fan.)
Com. Ni vosté sab lo qu'és esser pare?
Con. No senyor, i no 'm digui mes
cosa tan incomprensible.
Te. A no veureho no es creible!
La familia, aquí, com és?
Rei. La familia?

An. (Quin desvari!)
Con. La familia?
Te. (Que 'ls apura?)
Prim. La familia?
Com. (Se 'm figura
qu'estàn resant el rosari).
An. Ja veuràn: ens entendrèm
anant per parts a la fí:
vostès es moren?
Rei. Si.
Con. Si.
An. Vostés nèixen?
Rei. No hò sabèm.
Com. (Vaja, llestos).
Te. Doncs com son
aquí a la Lluna? No ho trova? (*Al Comte*)
Com. I si 's moren, de gent nova
com ho fan per omplí 'l mon?
Con. Ja 'ls comprenc. (*Reint.*)
Com. Ja 's ben estrany!
Con. Hi há aqui a la Lluna un islot
que en això 's cuida de tot.
Arriba un barco cad' any;
i 'l que desitja tenir
en casa seva algún nen
o nena, escriu al moment
lo que l'hi pot convenir,
tria de la gran remesa
en quant el barco aquí vé,
se l'endú a casa, i 'l manté;
i amb igualtat ben entesa
se pobla nostra nació
sense esfors que sobrepuji.
An. Mal sistema.
Com. Fugi, fugi!
Allí ho arreglèm milló
Te. Sab qu'estàn molt atrassats?
Com. Doncs i això del matrimoni?
Rei. No sabèm qu'es.
Te. Sant Antoni!
I allí tan adelantats.
An. Doncs les dones?...

Rei. Prou preguntes.
i prou burles a les lleis
que fan dolsos els serveis
de nostres comarques juntes.
Amb la forma més concisa
dono protecció al trevall
i recompenso al vassall
que a mon pais civilisa.
I al que amb fé se 'n va a lluitar
per la patria, a la vellesa
l'hi compensèm sa proesa.
Com. Doncs allí van a captar.
Prim. Es possible doncs això?
Rei. Aixís en la terra 's falla?
Cem. Allí 'l que menys trevalla
se menja 'l millor crostó.
Rei. I la industria i la marina
com estàn?
Com. La industria morta,
i la marina sols porta
tunyina, sempre tunyina.
(Acció de pegar.)
Rei, Doncs ¿entre mitg de tants mals
l'agricultura?...
Com. S'enganya.
L' agricultura allí a Espanya
no 'ns pot donar mes qu'ufals.
Rei. Ja que la terra es habitada,
be podría enterarnos...
Prim. Oi! Podríen esplicarnos...
Com. Vosté vol quedar enterada
de la Terra i son contorn?
Rei. La veritat, esmon capritxo.
Com. Doncs pensi que allí hi há'l ditxo
«Roda 'l món i torna al Born».
La terra es sols una bola
amb boles que es per demés
i com bola molt gran es,
gira i volta tota sola.
Tot el mal que d'allí vola,
hi vé després de retorn,

perque com dius bola o torn
que voltant als pòls s'aferra
tot lo dolent de la Terra
«Roda 'l mon i torna al Born».
Hi ha an allí un gobern fatal
com succeeix molt a menut;
al millor día, cucút!
el gobern fà un salt mortal.
Passa 'l temps i 'l govern mal
va al seu lloc de retorn.
Si cremava com un forn,
després torra com infern;
que en la Terra un mal gobern
«Roda 'l mon i torna al Born».
Que s'acabi a tothom plau
una guerra de nacions,
i amb músiques i pendons
solemnisen tots la pau.
Pero a poc surten del cau
del pais dintre 'l contorn,
carlinots sembren trastorn,
o bé, càfres movent guerra;
doncs la guerra allí en la Terra
«Roda 'l món i torna 'l Born».
Ser ric es el bell ideal
de la humanitat entera
i per serho, la manera
sab buscarse cada qual.
L'un busca esser general,
l'altre polític de torn,
aquet quiebra sens trastorn,
aquell traeix a son para,
perqué l'or, l'ambició avara,
Roda 'l mon i torna 'l Born.
Miseria, orgull, mala fè,
ingratitut, desconfiansa,
vilesa, enveja, venjansa,
vanitat i poc diné.
Gran presumpció, poc sabé,
intranquilitat, trastorn,
amargures i soborn

pestes, pagos, quintes, guerra;
m'ha Senyora, això es la Terra;
Roda 'l mon i torna al Born.

Rei. Doncs aquí no passa això,
que ma fè per tots s'afanya.

Con. Si que la Terra es de planya!

Com. I encara no he dit allò
d'uns que mullen amb manguera...

An. (Veu que la miro i suspira!)
(*Per la Primpcesa.*)

Prim. (Ai, ai! Aquell jove 'm mira
d'una mena de manera!)

Rei. Com fins are aquí en la Lluna
no hi ha hagut cap foraster,
aquest es el cas primer
que resoldrer m'importuna;
doncs tinc per cosa evídenta
que segons nostra llei diu,
son reos de càstic viu.

Com. Mare de Deu de la Empenta!

Te. I ara?

An. I ara?

Rei. Cridaré 'l Concell.
exposantlos lo sucseit,
i 'l meu fallo anirà unit
amb el fallo que dongui ell.

Te. Respectins la propietat (*Per el cap.*

Com. Jo soc noble!

An. (Quin caudill!)

Rei. Entreu! (*Senyalant 1.ª porta esquerra.*)

An. Qu'es el cuartelillo?

Con. Acabèu! (*Cridant.*)

Com. (Ja està enfadat)

Con. A dintre!

Te. Ah, sí!

Com. Ja vá.

Telescopi i Comte entran 1.ª esquerra. El Concellèr al devant obra la porta deixant la clau al pany. La Reina queda pensativa amb el cap baix. La Primpcesa al mitg mirant a l'Antonet amb interés.

Al passar aquest per al costat d'ella, sense que ningú els veiji, li diu baix:)

An. Quant estigui aquí soleta
obrim, sabrà una coseta
que, crèguim, l'hi agradarà.
(Entra a dintre i el Conceller tanca.)

Rei. Al Concell avisaràs. *(Al Conceller.)*
Vols venir? *(A la Primpcesa.)*

Prim. No. *(Amb indiferenera.)*
(M'ha de veure!)

Con. Senyora si'm voleu creure
jo'ls portaria an el glàs.

Rei. ¿Dius això i no fá mitg hora
que m'has dit que no'ls fés rés?

Con. Ho he dit? Si es per demés...!
Soc tan llunàtic senyora.

(La Reina s'en vá conversant amb elConceller.)

ESCENA XI

PRINCESA

Oh, sí! Ho ha dit al pasar:
«Quant estigui ben soleta
obrim, sabrà una coseta
qué, créguim, l'hi agradarà.»
Més si l'obro i s'en adona
la Reina, i ho pago jo?
No l'obro pas... Ai, no, no!
—Més si la cosa es tán bona...
Ell demostra modals fins...
Obriré es una estoneta.
Vull saber aquesta coseta
i després que torni a dins.

(Després d'un moment de vacilació es decideix, obra la porta i surt l'Antonet corrents i es tira un moment als seus peus agafant-li la má, ella l'escolta amb sobressalt.

Ai! *(Espantada.)*

ESCENA XII

PRIMPCESA i ANTONET

An. No fugi, nena hermosa,
que no vull fer-li cap mal.
Vosté calma el meu afany
i em fà la vida ditxosa. (*S'aixeca.*)
Si simpàtic jo li soc
li diré lo que no sap.
Escoltim que al fi i al cap
el sabe. no ocupa lloc.
El jovent que aquí veu
aquets ulls, aquestas cellas, (*Per les dell.*)
cames, brassos, mans, orellas,
nás i boca, tot es seu: (*Vivíssim.*
per que es tanta bellesa
d'aquets ulls i aquets cabells, (*Per els d'ella.*
aquets llabis tant vermells,
aquest semblant de puresa,
que m'atrau, qu'em crema'l pit
que la fà digne d'un trono.
No mati un cor que l'hi dono;
doncs si'm contesta amb despit,
desesperat i tot d'una,
encar qu'el fer-ho m'aterra,
em tiro abaix, a la Terra,
desd'aquí dalt de la Lluna,
i avans diré a tots:—«Mireume!
moro per ella amb plaher!»—
i aniré a caure pot ser,
en la Plassa de Sant Jaume;
i veientme mort allí
vindrà gent a trotxe i motxe...
potsé'm robarà'l rellotge
algú qu'em voldrà assistí.
«Pobre, quin fi més fatal!»
diràn alguns a la vora. (*Creixent.*)
quant després al cap d'una hora,
fins vindrà un municipal.

Vindrà'l Jutge, vindràn tots
los ja fets a desesperos;
poc després els camilleros
seguits d'un vol de xicots,
i amb frescura encantadora,
i a manera de forners,
me duràn per els carrers,
com qui dú una portadora!
I com soc espiritista;
i ré'm fà estar neguitós,
me tornarè burro o gos
o camell, salta a la vista;
i allavors em buscarrà
desesperada a tot'hora
jo pasantli a la vora
en burro trasformat ja
portant alguna terraire
a sobre de mes costelles,
estírant qua i orelles
i fen passos amb donaire,
li diré bramant amb sal
amb molt brío i enteresa:
«Te desprecia Princesa
fins la casta burrical.»

Prim. No hi entès bé'l que m'ha dit.
Tórnihi, tórnihi que m'agrada!

An. Si hi torno un'altre vegada
tinc por de patir del pit.

Prim. No li comprés bé, segú,
i al cor tenia un esglai. .
Jo no habia sentit mai
que així'm conmoguès ningú.
Perqué's mostra tan desprès?

An. Per que sento qu'el meu cor
per vosté glateix d'amor!

Prim. Amor diu! Pero això que es?

An. Qué es? L'amor es un caliu
qne te molt foc i no crema,
es de la ditxa l'emblema
i en nostres pits forma niu.
Es un goig que no s'esplica,

es un sofrir que tortura,
i es font de tota ventura
que dintre'ls cors fructifica.
Toqui aquí qu'el sentirà.

(*Prenent una má a la Primpcesa, i acostantla al seu cor. Pauseta curta.*)

Prim. Per qué m'enganya, burleta?
An. Qué diu! (*Retirantla mà*)
Prim. Això es la rateta
que tením per a respirar.
Qu'es amor? ho vull saber!
Cuiti, digui...
(Quina guerra!)
Prim. Ah, ja ho sé! Qu'es de la terra
alguna fruita?
An. Pot ser!
Prim. Diguimho, ja qu'estèm sols!
Tregui'l cor d'aquesta lluita!
An. Es l'amor, en quant a fruita!
abarcoc del pinyol dolç,
Prim. Quin nom més bonic!
An. Oh, si!
és nom que a una fruita es dona
en la Terra.
Prim. Ai, que rebona
deu ser la fruita d'allí!
Aquí en la Lluna ja n'hi há.
mes es freda i aigalida...
Vaja, dolent! Desseguida
vu'l que m'en fassi provàr.
An. (Satisfèm el seu capritxo.)
(*Se treu una poma de la botxaca i li dona*)
Dones aquí té una pometa
rodanxona i sencereta,
doncs complàrela desitjo.
Aquí la té, pot provar
si l'hi agrada.
Prim. (*Mirántsela.*) I es molt fina!
An. Com qu'es poma camosina.
Prim. I vol dir qu'es pot menjar?
An. Per postres allí en menjèm.

Prim. I no fà mal?
An. Si n'hi ha poca.
Prim. No torna pàs a la boca?
An. Tastila, crèguim!
Prim. Tastèm!
Ah!

(*Al moment que mossega la poma fá un crit posant se la ma al cor i nò deixant de vista a l Antonet*)

An. Qu'es? (*Sostenintla.*)
Prim. Que sento en el cor
qu'aixís ma voluntat doma?
An. (Potser si que aquí una poma
farà coneixer l'amor.)
Prim. Quina es sa virtut? No sé
si m'alegra o bé'm contrista!
Per qué, sens voler, la vista
se m'en và cap a vostè?
An. Perque sent amor, veritat.
Massa ho diu el teu arrimo,
que m'estimes com t'estimo.
Prim. Oi! Es cert que m'he arrimat. (*Contenta.*)
An. Que no t'agrada?
Prim. Sí, sí!
Estímam.
An. (Pobre donzella.)
Prim. Quin pentinat més famella!
Si fins porta xavo aqui! (*Al fron.*)
I qu'es guapet i bufó!
que ben vestit i que atent!
Perque t'apartes, dolent?
An. Perque... sento xafugó.
Prim. I aquest amor o batalla,
en la Terra'l senten tots?
An. Fins els confins més remots
ell domina i avasalla.
Més hi ha un punt que son tan destres
en saber pintar l'amor,
que confesso, amb gran rubor,
qu'els americans son mestres.
Per espresar son anhel,

cap com la Terra cubana,
tot ballant l'americana
les parelles van al cel

Prim. L'americana dius?

An. Sí.

Prim. Qu'es això?

An. Té d'esplicarse.
Hi ha qui'n beu per a refrescarse
hi ha qui'n porta per vestí;
qui amb ella encén sa passió
tot cantantla o fenthi passos.
hi ha qui amb ella dona abrassos...

Prim. Doncs d'aquesta la vull jo.

An. Ah! D'aquestes les vols tú?
Vaig a darten una idea.

Prim. I com has dit que s'en deia?

An. Americana. Ai! Jesú!

(*Fenthi un punt de negrito.*

MUSICA

An. Quan dos s'estimen a Amèrica
trasformen la Terra en Cel
i en la més dolça armonía
vibra el seu sentiment,

Prim. Si'ls que s'estimen á Amèrica
trasformen la Terra en Cel,
aquí que som a la Lluna
probèm de fer lo mateix.

An. S'abrassen i es diuen coses
amb dolça passió
quant son dos negritos
que senten amor;

(*Imitant el parlar d'els Negres*)

«Ai, dame Panchito
un dulce pol Dió,
menea i no suelte
que muelo de amó.»

Prim. Doncs jo com les negres
també sento amor,
i et d c amb dolçura
ferida del cor;
«Ai, dame Panchito

un dulce pol Dió,
menea i no suelte
que muelo de amó.»

Els dos. Ai; jo t'adoro
amb frenesí
i en els teus braços
jo vull morí.
Si americanes
parlen al cor,
Visca l'América!
Ai!

(Al dir «Ai» ella queda com desmaiada apoiant el cap demunt l'espatlla d'ell.)

LLETRA

An. Tot per una poma, ja ho veuen!

MÚSICA

Els dos. Visca l'amor!
Sí! *(Quedant en posició.)*

LLETRA

An. T'agradat?

Prim. Ja hi tornaria.

An. Ai, filla! Vas amb carril.

Prim. Si'm sento més animada!
Are sí que soc feliç!

An. Es a dir que m'estimes?

Prim. Tonto!
Que no coneixes que sí?
Si no t'estimés, voldríes
que m'estès mirante aixís?
Mes temo per tú!

An. Com! I are?
No'm fassis estar amb neguit.

Prim. Si la llei d'aquí os condemna...
Perque has vingut al país?

An. Ah, quina idea! No temis,
la poma ens salva!

Prim. Que dius?

An. Convé qu'obri sens tardança.

Prim. Que vas a fer?

Antonet obra la porta ahont hi hà els altres i els crida.

Psit! veniu!
No desitgesque jo'm salvi?
(*Tonant a la Primpcesa.*)

Prim. Oh, si!

An. Doncs deixem fer a mí.

ESCENA XIII

Dits, COMTE i TELESCOPI

Com. Qué vols? (*Sortint amb precaució.*)

An. Que tinc una idea...

Tel. Si d'allà tot ho hem sentit.

Com. Dimontri! Has fet aguantarnos
capa, valona i carric.

An. Que porten pomes a sobre?

Tel. Les butxaques plenes.

An. Sí?
Dònguileshi desseguida. (*A Tel.*

Com. Desseguida, tú ja ho dius...

An. Home!...

(*Telescopi omple les butxaques del Comte de pomes.*)

Com. Si'n porto una carga!

An. Convé al moment repartir
al poble aquestes pomes
i les que hi hà al progectil!

Tel. Magnífic! Veig el progecte.

Com. No veig res.

An. Bé, no es precís.
Corrents vagi a repartirles,
cuiti, l'esperèm.

Prim. Fugiu! (*Al Comte.*)

Tel. Ens hi và la vida!

Com. Mosca!
Procurem salvà'l tupí.
Farèm la repartidora!

Prim. Oh! Vé la Reina!

Tel. Qué diu!
Doncs m'amago qu'un plan porto
que si'm surt bé, soc feliç.

(Entra a la cambra.)

ESCENA XIV

ANTONET, PRIMPCESA, *aviat* LA REINA; *després* TELESCOPI

An. Escolta, i fés quant t'indiqui.
En quant la Reina entri aquí,
digues, bella Primpceseta,
que en ton pit sents amor viu,
que m'estimes, que m'adores
i dexa'l restant per mi.

Prim. Es ella!

(Antonet s'agenolla i besa la mà a la Primpcesa en el moment en qu'entra la Reina i els veu.)

Rei. Qué miro!

An. Oh, Reina! *(Agenollat i confós.)*

Prim. L'estimo Reina.

Rei. Qué díus! *(Assombrada.)*

Prim. Que sens éll jo'm moriria.
L'adoro.

Rei. Es cert lo qu'he vist!

Prim. M'ha fet provà aquesta poma
i d'allavors soc feliç!

Rei. Feliç! *(Acostant si i amb gran interés.)*

Prim. Molt.

An. I aquesta ditxa
vos la podeu obtenir.

Prim. *(A Antonet.)* (Tinc por qu'ella s'enamori de tú.)

Rei. (Ja'm cega'l desitj.)
Vinga la poma.

Tel. (Are es l'hora!)

(Telescopi surt a poc a poc i sens qu'ella se'n adoni se posa darrera la Reina.)

Prim. Tastèula.
Rei. Ah!
(Tasta la poma i posant-se la mà al pit fá un crit.)
Prim. Qué teniu?
Rei. Què sento dins mí, què sento
que aixís me tortura'l pit?
Tel. Es amor, amor senyora!
(Tirantse a sos peus.
Rei. Amor diu!
Prim. Ja sóu féliç!
Tel. M'estima com jo l'estimo?
Rei. A pesar meu... crec... que... sí.
Tel. Si no'm correspón, em mato!
(No ho farè pas.)
Rei. Oh, qué diu! *(Lluitant.)*
Tel. Qué resol? Vaig a matarme?
Rei. No, no's mati!
(No poguent resistir més i abrassantse'ls dos.)
Tel. (Bona nit!)

MUSICA

(L'orquesta tocarà els últims compassos del número anterior. En tant, tots quatre i moventse a compás i sens dirse res; amb mímica se declaren l'amor. Al ésser ahont deient avans «Ai» ho dirán posant els dos el cap demunt les espatlles de sos respectius amants.)

Tots. Ai!
(Posant els caps damunt les espatlles d'ells.)

LLETRA

An. Tot per una poma!
Tel. Era camosina.

MUSICA

Tots. Visca l'amor!
Sí!
(Quedant en posició.)

ESCENA XV

Dits, *i* COMTE

LLETRA

Com. *(Entra corrents i cansat.)* Ja tenim la revoluciò armada.

Rei. Qué diu?

An. Ja ha repartit?

Com. Tot lo repartible. Jo crec que ne fet massa i tot. No m'entenia de feina. He repartit totes les pomes que duia en les butxaques i les que hi habia en el *progectil*; i, fills meus! se les partien en quatre parts i encare no ni hagut per tots els qu'en volíen. Jo'ls deia: no n'hi hà més; pero us daré medalles; pro cà! pomes! contestaven; pomes volèm! Els hi esplicat també lo qu'es el matrimoni, i aixís qu'han sentit allò del marit i molla que fiquen el cap d'intre d'una olla, tots han dit que volien casarse deseguida.

Prim. Qué es el matrimoni?

An. Que't diré? Dos que s'estimen molt i...

Prim. Doncs nosaltres ja debèm ser un matrimoni?

An. No encare, ja t'ho esplicaré un moment que no tingui feina.

ESCENA XVI

Dits i el CONCELLER

Con. (*Entra fora de sí.*) Escàndol i devastació! Senyora, aquests tunos s'han escapat, no sé com, de la cambra ahont els tenien presos, i son causa d'una perturbació en la Lluna. No sé lo que han fet qu'el poble's revolta demanant... lo que no comprenc: dihuen que volen casarse, i aquí a fora espera una comissió que vol parlarvos, més jo'ls he privat l'entrada.

Rei. I per qué? El poble està amb rahó sobrada respecte a sa demanda. Lo que sento es que jo no pugui autorisarho. Qu'entri la comissió.

Tel. Vaig a ferla entrar. (*Se'n và.*)

Con. I permeteu?... Oh! protesto d'aquest acte; no pot permetres una modificació semblant en la Lluna.

Com. Teniu, home, teniu, menjèu això. (*Donant una poma.*)

Con. I qu'es això?

Com. Tastèuho, ja ho sabrèu aviat.

Con. Ah!. (*Mossega la poma i se sent ferit. La mitja Lluna que portaba en el pit se l'hi torna Lluna plena de cara alegre.*)

Com. (Ja has begut oli.) Que tal, vos agrada?

Con. No'm desagrada pas (*Continuant menjantne*) i 'm vaig persuadint qu'el poble te rahó.

Com. (Ja he domat la fera!)

ESCENA XVII

Dits, TELESCOPI COMISSIÓ DEL POBLE

Tel. Aquí està la comissió del poble.

Rei. Poble: sé lo qu'em demanes; més jo no ho puc resoldre, perque soc un astre dependent del Sol qu'es nostre Rei. Demà dematí quant l'Aurora surti com cada día a escampar la seva claretat per l'espai, amb el seu carro jo marxaré amb la Primpcesa, i confio qu'alcançarèm del Rei Febo lo que'l poble amb tanta justicia demana.

Un. Visca la Reina de la Lluna!

Tots. Visca!

Un. Visca l'amor.

Tots. Visca! (*La comissió saluda i s'en vá*)

ESCENA XVIII

Dits menys la COMISSIÓ

Tel. Es a dir que tindrèm que separarnos?

Rei. Oh, no! Ja es impossible. També vindràs.

Prim. I jo vull que també vinga el meu estimat. Oi?

An. Oi!

Rei. Veniu els dos.

Com. I jo que no soc de Deu? Dimontri! Un Regidor! Comte, Viscomte, Baró...

Rei. Prou! Veniu.

Com. Ja faré de sogre.

Rei. Are aném a preparar nostra marxa.

Tel. Nois, ens emportarèm la roba d'istiu que tením dintre de la bala.

Com. Jo m'enportaré el parasol que vaig comprar a cán Cuadros.

Tel. I jo, les ulleres amb vidres de colors.

Prim. I tú?

An. A mi'm basta amb el teu amor. (Ai, qu'estic dolç!)

Rei. Conceller, manarèu que se'm fassin els honors d'ordenança.

Con. Tot se farà com correspón a sa Magestat.

Com. Just! (La Magestat llunecal)

An. (*A la Primpcesa.*) Acepta el meu bras a estil de la Terra. (Com la brillo). (*Fent brasset se'n van.*)

Rei. Peró...

Tel. Lo mateix qu'ells. (*Fent brasset se'n van.*)

Con. I vosté vol fer brasset amb mí?

Com. No acostumo.

Con. I vol dir que tots els regidors de la Terra son aixís... tan... d'estar per casa?

Com. No senyor, jo soc dels més *occipitals.*

Con. (Fa cara de ser bastant miope de talent.)

Com. Bueno, doncs are espero qu'em farà l'obsequi d'aceptar aquesta medalla, l'única que queda (sempre es l'única) de la *clínica* e *insociable* òrdre de Sant Crispinià. Prènguila com a *imblema* del *tísic* valor i *tròpica* probitat... (Ni sé'l que'm pesco volguent parlar *centrificament.*)

Con. (Prenémli.) Gracies. (*Prenentla.*)

Com. De res, home... (Està de bona Lluna.)

Con. Vaig a donar ordres perqué's cumpleixi la voluntat de nostre Reina.

Com. No fassi cumpliments... senyor... dallonses... com si fos a casa seva, disposi... *(El Conceller se'n và.)* I que l'hi ha agradat la poma a n'aquest mestre, Dimontri, i ahont son aquells? Correm-hi que si'ls perdia no sabria com guanyarme la vida en aquesta terra. Nada, nada! Ja vinc! Ahont sou?*(Anantsen corrents,)*

MUTACIÓ

QUADRO SISÈ

¡Al Sol!

Fantàstics jardins en el Park de la Lluna. Tot el fons es un bonic llac, alsantse al mitg un capritxós templet, el qual a son degut temps sortirà una grandiosa cascada d'aigua natural. Una gran plataforma en tercer terme de part a part d'escenari, amb una gran escalinata al centre, per a baixar a la gran plaça d'armes que ocupa el primer terme del teatre. Es de nit. Lluna clara.

ESCENA XIX

REINA, PRIMPCESA, COMTE, TELESCOPI, ANTONET, CONCELLERS, PATGES, NOBLES, DAMES, ESTRELLES, *i després diferentes classes de* TROPA, *amb sos corresponents armes, símbols, trofeos i atributs alegòrics.*

(Al descobrirse la nova decoració i al compás d'una majestuosa marxa corejada, surt de la dreta, baixant l'escalinata i colocant-se per ordre en la plaça d'armes, l'acompanyament de la Reina i la Primpcesa que surten al final dalt d'un ric palanqui cada una, anant-hi al darrera els tres viatgers. El gran Conceller seguit de dos patges. El poble situat el fons.)

MUSICA

Coros. Gloria per sigles a nostre Reina
que bondadosa s'en và a el Sol,
a demanarli que'ns concedeixi
que s'estableixi per llei l'amor.
Digueuli, Reina, que en nostres venes

la sanc circula, de foc sagrat,
que com mès lliures viuhen els pobles
sos Reis son sempre més respectats.
Visca! Visca!
Visca l'amor!

MELOPEA

Rei. Oh poble de la Lluna que m'escoltes,
conforme a tos desitjos vaig al Sol,
i allí a nostre gran Rei farè coneixer
qu'es justa, qu'es legal la petició.
L'amor es font de ditxes i ventures,
l'amor es el progrés de les nacions
i espero que, accedint a tal demanda,
podrém cridar tots junts: Visca l'amor!

Tots. Visca!

ESCENA XX

Dits i AURORA

Au. Oh, Reina! Aquí a tes órdres
l'Aurora està esperànt.
Anémsen desseguida
que'l dia prop està,
i aixís qu'el Sol apunta
i và espargint sos raigs,
l'Aurora s'evapora
l'Aurora's fon com glàs.

Com. (Ja es bona per bolado.)

Rei. Aném, doncs, sens tardar!
Al Sol!

Tots. Al Sol!!

Rei. Anemhi!
Adéu, poble i vassalls.

Tel. La mà. (Quina xiripa!)

(*Telescopi prén per la mà a la Reina i sen vàn saludant a tothom.*)

An. Bella Primpcesa, el brás.
(Si'm veia l'Estrella are,
sortia esgarrepat.)

(*Se'n vá fent brasset i saludant*)

Com. Ai, Ai! Ahont es el socio?
Qué miro! Quina polla!
Escolti, una pregunta, (*A la Aurora,*)
cotxero.

Au. (Qué voldrà?)

Com. Vosté'm farà l'obsequi
de volguerme el pescant?

Au. I per qué no?

Com. (Dimontri!
Ja estic aparellat.) (*Donantli el brás.*)
Tinc por que aquest cotxero
no'm fassi rodà'l cap.

Au. Arre, caballo, arre! (*Pegantli amb el làtigo.*)
Vivo! Vivo!

(*S'en ván corrents de brasset pel fons.*)

Com. Ai, ai, ai!

MUSICA

MARXA BÉLICA

Sortida de les tropes de la Lluna. Totes les tropes amb sos diferents atributs fan unes voriades, boniques i curtes evolucions. Al acabarse aquestes, de'l templet surt una cascada d'aigues brillantíssimes i se veuhen a poc travessár els aires els viatjers al costat de ses parelles dintre del carro de l'Aurora qu'ella mena, anant a son costat el Comte. Tothom s'agenolla deixant el centre descubert i presentant les armes i atributs. Llum vivíssima. Teló pausat.

FÍ DEL ACTE SEGÓN

ACTE TERCER

QUADRO SETÉ

En el Sol

L'escena figura un lloc despoblat en el Sol, un poc abans de sa sortida. Tots els personatges d'aquest mòn, tindràn un color roig, molt pujat.

ESCENA PRIMERA

ESTRELLES

MUSICA

Coro. L'Aurora ja s'acosta
el dia prop està:
aviat les estrelletes
desapareíxeràn;
doncs sent les guardianes
del astre de la nit,
es just qne'n sent de dia
descans tinguin al fi.

ESCENA II

Dits i AURORA

Au. Estrelles, amigues!
Cor. Aurora! (*Abrasentse.*)
Au. Qué fèu?
Cor. Som molt desgraciades!
Au. Vosaltres? Diguéu.
Cor. Quan l'amor no coneixiem
no sentíem goigs ni afanys,
mes avui qu'hem tastat poma
volèm ja casarnos aviat.
I volèm un astre jove

hermosíssim i galant,
que'ns adori nit i dia
tant com ell serà adorat.

Au. Diré a vostra Reina
qu'hus busqui marit,
perqué la tristesa
en vostres cors viu;
Diré que vosaltres
esteu amb neguit
qu'es cosa precisa
trovàus un marit.

Cor. Diguéu a la Reina
que vull un marit,
que sigui guapíssim
bufó i aixerit.
Diguèu a la Reina
no ho dongui al oblit,
perquè serà moda,
perquè ja es precís.
Un marit! Un marit!

(*Pujant i baixant els braços.*)

Sí, volèm un marit!
Sí!

MELOPEA

Au. Descuidèu: diré a la Reina
vostre justa petició,
i si Febo no l'hi nega
la demanda qu'ella vol
ferlhi, allavors vosaltres
podreu també tení espós,
lo mateix que els llunàtics
proclamant per llei l'amor.
—Anèu a descansar Estrelles;
doncs el dia tenim prop
i les ordres del Rei Febo
te que cumplirne tothom.

(*Les Estrelles se'n vàn.*)

Procurém avans no'm fongui
fer entrar en el regne del Sol
als viatgers que amb el carro
aquí han vingut. Entrèu tots.

(*Fentlos senyal. Para la música.*)

ESCENA III

AURORA, REINA, PRIMPCESA, ANTONET, TELESCOPI, *i* COMTE. *Aquests tres últims, vestits d'istiu.*

(*Entren les parelles fent brasset, l'últim es el Comte amb el parassol obert.*)

Prim. Sents quina calor, canari meu?

An. Bastant me molesta, tórtoleta meva.

Te. Quant sigui més entrat el dia, temo que no podrém resistir aquesta temperatura. (*Entra are el Comte.*)

Com. Uf! uf! Jo suo pitjor qu'un negre! A la Lluna pensaba gelarme; pró aquí crec qu'em desfaré. Adiós, cotxeret meu! (*Fent una caricia a Aurora.*)

Au. Vamos, estigui quiet.

Com. Vaja no siguis esquerpa, tontetal

Prim. I com t'ha provat el viatge, amor meu?

An. Molt bè. Estant aprop teu soc al cel, serafi. (Estém a punt de Carmel-lo.) (*Segueixen baix.*)

Rei. I tú, clavell estimat?

Tel. A mí, la teva presencia m'ha fet dolces les vesicituts de nostre viatge aéreo. (Qu'estic inspirat!)

Com. Dimontri! Doncs jo amb tot i anant al costat d'aquesta cotxereta tant aixerida, estíc mort i marejat. Si mirava abaix, el cap me rodava, i si mirava enlaire, me rodava el cap; aixís es qué, amb franqueso, ni quan vaig anar amb *gandidatura* per Concejal, vareig patir més d'esperit. I això que, filla, de cotxeros com tú, en pendria un per cada *pentàgrama* de terreno que tinc.

Au. Sou molt de broma!

An. Bé, deixemnos de parlar del passat i pensèm en el venider. Ningú de nosaltres coneix al Rei Febo?

Rei. Sí, jo hi he parlat altres vegades. Es el Rei més dèspota i tirà que pot haberhi.

Com. Malo!

Rei. No guarda cap classe d'atenció amb ningú; i con tal de satisfer els seus extravagants capritxos,

no repara en medis i ho sacrifica tot. Es molt terco, frenètic i venjatiu.

Com. Tornèmsen? (*Acompanyant l'acció.*)

Rei. Jo no me'n torno sens haber cumplert mos desitjos que son els del meu poble.

Tel. Aprobo la teva resolució, ma caríssima Reina!

Com. Entesos. Qui sap si aixís com hem fet coneixer l'amor a la Lluna, farèm coneixer la llibertat al Sol i ens coronaràn com a *héroes.*

Tel. O ens faràn saltar la guardiola dels pensaments. (*Tocantse'l cap.*)

An. Diguèume, Aurora; estém molt lluny encare de la cort del Sol?

Au. No, està apropet.

Rei. Jo conec el país i podré guiarvos.

Au. Dec advertirvos que el Rei acostuma a passar, els dematins en el gran Laboratori ahont se fabrica la llum solar.

Tel Això si que tinc empenyo en vèureho.

Com. I bé, qu'es creu que veurà? Un forn en el que ens hi rustirém com si fòssim gall-dindis.

Rei. No perdém temps, anémhi.

Tel. Aném, Reina de mon albedríol (Qué soc diplomàtic!) (*Anantsen de brasset.*)

An. Aném, vida meva?

Prim. Aném, carinyo meu.

An. (I qué bolados gastém.) (*Anantsen de brasset.*)

Com. (Quants romanços.)

ESCENA IV

AURORA *i* COMTE

Au. Jo també'm veig presisada a separarme; doncs els raigs del Sol comencen a il·luminar l'espai.

Com. Tú no't mous! (*Deturantla.*)

Au. I are!

Com. No't mous de cap manera, vaja!

Au. Pero i per qué?

Com. Per qué dius? Per qué estic ex-*flicial* d'amor;

per qué t'estimo tant, cotxero meu, que durant tot el viatge m'has fet perdre l'oremus, que sinó pel sinó... Etcétera. I veies si estaba fora de mí, que sinó haguessim sigut tant enlaire i no hagués tingut por de trencarme la columna *cerebral*, no hi ha més... jo hauria fet un rapto cotxeril. Mira téta del meu cor, s'hi m'estimes i no'm deixes, tú m'ensenyaràs a menar el carro i jo t'ensenyaré fins ahont arriba la *explanació* del amor d'un Comte: tú'm donarás palla... no, no, vull dir tú donaràs palla an'els caballs, i jo't daré... l'única medalla que'm queda de la *cínica inmorable* i distinguidíssima ordre de Sant Crispinià. (*Li dona la medalla que porta en la solapa del paletó*)

Au. La medalla l'acepto (*Prenentla.*) el vostre amor no podré aceptarlo mai. (*L'escena va aclarintse.*)

Com. Ah, no?

Au. Ja ha arribat l'hora de fóndrem. Adéu! (*Baxant per l'escotilló.*)

Com. Ahont vàs? Tórnem la medalla! Estafa!

Au. Ja, ja, ja, (*Desapareix rient.*)

Com. Atúrat que vull venir! Escolta! S'ha fos! No es veu ningú (*Mirant per totes parts.*) Are qu'estic sol arreglém l'aparador. (*Amb tota calma se descorda el paletó que portaba abrotxat i a la part de dintre esquerra. s'hi veuràn tres rengles de creus, medalles, cintes, etc. Ne treu una que se la posa a sobre'l paletó al lloc que ocupaba la que ha donat a l'Aurora; després se fica la mà a la butxaca de darrera del paletó, ne treu una, i la colloca al lloc de la que ha tret de dintre i després torna a brotxarse.*) Ja estém aviats. Dimentri. Are hi penso! Y ahont son aquelles? Com els trovaré? No'm faltaría rès més sinó que'ls hagués perdut! Potser encare'ls aconsegueixi... Antonet! Nevot! Telescopi! (*Obra'l parassol i se'n vá corrent. Música en l'orquesta.*)

MUTACIÓ

QUADRO VUITÉ

Laboratori de llum solar

Gran laboratori eléctric de la llum solar. Màquines elèctriques de grans dimensions per tots els costats i al fons una grandiosa caldera voltada d'aparells que figura esser el dipòsit ahont se guarda la llum, un cop feta ja. Grans forns per tots costats, aquests estaràn tancats fins qu'es digui. A la dreta en primer terme un sitial-trono ahon sèu Febo. El secretari Raig està al seu costat. Porta d'entrada en primer terme esquerra i en segón una gran finestra amb un grandiós telescopi dirigit a la terra. Al costat de la caldera, dos guardies custodiantla. Detalls propis.

ESCENA V

FEBO, RAIG *y Guardies*

LLETRA

Fe. ¿Ja han deixat llum al dipósit
per mitg dia?
Ra. Si senyor.
Més n'obstant els operaris
tornaràn dintre de poc.
Fe. Corrent, doncs. Mira a la Terra
i diguem que hi hà de nou,
i aixís podré dar les ordres
que convinguen més a tots,
Que no'm sents? Mira la Terra!
Ra. Desseguida!
Fe. Foc i trons!
Ra. (Aquest home amb el séu geni
no'm deixa viure en repós.)
(*Mira amb el telescopi.*)
Fe. Qué veus?
Ra. Senyor: en la Fransa
veig un paper en un cantó
que, segons diu, els demócrates
han guanyat les eleccións.
Fe. Han guanyat, dius? Que se'ls dongui

llum molt clara, perque'l sol
que brilli en aquella terra
siga esplendent i gloriós;
puíx de Rei tirà i dèspota
no més tinc de serne jo.
Qué més veus?

Ra. Diviso a Espanya.

Fe. I què hi veus allí?

Ra. Senyor:
veig carreteres malmeses,
camps que ningú cuidar vol,
veig ponts qu'amenassen ruina
i un tren que va a pas de bou.
Veig les provincies perdudes,
miseria i llanto per tot,
menys a Madrid que llensen
en festes i tips, millons.

Fe. ¿Qué més?

Ra. Miro a Barcelona.

Fe. I ¿qué hi veus?

Ra. Un cartelon
veig en una cantonada
ostentant un cap de bou,
que diu amb lletres molt groses
pintades de color roig:
«Domingo. Plaza de Toros.
Esta tarde gran función.»

Fe. Toros fan aquesta tarde?

Ra. Bé ho sembla.

Fe. Donques millor.
Donaràs ordre que's llensin
al Torin, mil graus de foc
qu'esberlin fins les pedres
de el tendido de Sol.

Ra. Mes. senyor, son els més pobres.

Fe. No hi fa rès, potser amb això
desterraré un espectacle,
mengua del poble espanyol.
Qué més veus?

Ra. Veig lo de sempre.
Veig qu'en els carrers millors

despleguen de les botigues
toldos per tapàus a Vos.

Fe. Llamp i foc!

Ra. Molts se passejen
portant en la mà un bastó
tot cubert de roba blanca
i voltat de un armason
que, segons va dir l'Aurora,
allí'n diuhen: Para-sol.

Fe. Oh, Terra! Ditxosa Terra!
Tú la guerra ferme vols,
Més no penses, si m'apures;
que puc fondret amb mon foc,
i tornante tota cendres
ferte conventir en pols!

ESCENA VI

Dits i un PATGE (dona.)

Pat. Senyor!

Fe. Qué?

Pat. Ha arribat la Reina
de la Lluna que va amb dos
incógnits.

Fe. (Seràn llunàtics!)

Pat. I va amb ells de comissió
una hermosa Primceseta.

Fe. (Si serà'l méu somni d'or?
Serà acás la criatura
ídol de mes il-lusions?)

Pat. Qué respono, senyor?

Fe. Que passin!
(*El Patge se'n và.*)
(Oh, Primpcesa!)

Ra. Ja aquí son.

ESCENA VII

Dits, REINA, PRINCESA, TELESCOPI, ANTONET i RAIG

An. (Perqué no esperém al tio?)

Tel. Bé massa que sab ahont sóm.
I després, perque's perdia?

Rei. Molt respecte i sumissió)
(*Al estar prop el Sol i al mirarlo de frente, Antonet i Telescopi queden enlluernats i se posen les mans als ulls per mirarlo de tant en tant.*)
An. i **Tel.** Ai!
Ra. (Que'ls hi passa?)
Fe. (Es hermosa!)
(*No deixant de vista a la Primcesa.*)
Tel. (Caramba i quina lluentó!
Sembla un fanal de sereno
que no's pot mirar d'aprop.)
(*Telescopi se treu les ulleres verdes i d'amagat s'el mira de tant en tant.*)
An. (A saberho'm proveheixo
de vidres fumats.)
Rei. Senyor!
Fe. Silenci!
(*Mirant sempre a la Primpcesa.*)
An. (Ai, ai, com crida!)
Rei. Venia en nom del méu...
Fe. Prou! (*Crit.*)
Tel. Dispensèu, Rei!
Tel. (Aquest mestre
es un esquitx de Nerón.)
An. (Oh i repari!)
Tel. Qué?
An. (Qui'n tuno
aquí s'ha fet barba d'or.) (*Per Febo.*)
Tel. (I allà amb tants anys d'afeitarme
no m'ha surtit ni de plóm.)
Fe. Que's quedi aquí la Primpcesa!
Prim. No'm vull quedar sola.
Fe. Com!
Prim. Me feu por! Cridéu d'un modo.
Fe. (Suavisém el meu rencor.!)
Rei. Es que veniem a dirvos...
Fe. Vull parlar amb ella i sols.

Retiréus, quant s'us demani
ja tornarèu altre cop.

Prim. (Antonet!) *(Espantada)*

An. Véshi amb cuidado,
no't fihis d'un home roig.)

Fe. Sortiu!

Rei. Es que jo...

Fe. Depressa!

An. (Quin barbre!)

Tel. (Té fugots!)

(Tots surten atemordits.

ESCENA VIII

FEBO PRIMPCESA i RAIG

Fe. I tù?

Raig. Com soc secretari
per re'm separo de Vos.

Fe. Desseguida qu'em fás nosa!

Raig. Senyor!

Fe. Fora!

Raig. (Quin geniot!)

ESCENA IX

PRIMPCESA i FEBO

(Moment de pausa. Febo en el trono assentat.)

Fe. (Quina candidès revela
aquest simpàtic semblant!)

Prim. (El mirarlo em dona espant!)

Fe. (La pobre de mí's recela!)
Qu'ets de la lluna suposo?

Prim. Primpceseta soc d'allí. *(Sens mirarlo.)*

Fe. Alsa'ls teus ulls en vers mi.

Prim. Sou tant brillant, que no goso.

Fe. Modera al fi tan fatic
com jo mes iras modero;
ja qu'em contemplis tolero.
Qué t'apar?

Prim. Qu'aneu bonic! *(Mirantlo.)*

Fe. T'agrado?
Prim. No'm desagrada
vostre aspecte.
Fe. Escolta, doncs.
(S'aixeca i prenentla de la mà.)
De les meves il lusions.
ets per mi la més somniada
Prim. Deixèume, vostre mà bull.
(Desprenentse d'ell.)
Fe. Es cert, podría abrasarte
el cor, i aixís dominarte;
però no; ben lliure vull
alcansar ta simpatía.
Tirà m'has vist i així'm creus,
mes ja deposo a tos peus
mon imperi y tiranía.
Tú tens d'esser el meu conçol,
i sens orgull t'enraono:
amb tú vull partir mon trono,
amb tú vull brillar en el sol.
Prim. No us comprenc.
Fe. No't diu rè'l cor?
(Ah! Si es més gran ma fortuna!
Olvidaba qu'en la Lluna
no's coneix encar l'amor.)
Prou penar, ja estic resolt
a dirte'l que m'atormenta.
No olvidis que a tu's presenta
com esclau, el Rei del Sol.

MUSICA

Fe. Com un raig meu que filtrant el brancatge
dona la vida al malalt aucellet,
els raigs brillants dels teus ulls candorosos
fant sentí amor al meu cor qu'era fret.
Fret era, sí, doncs encar que soc Febo
i raigs ardents espargia per tot,
foc era aquell de rencor i venjança
quant ara aquí sento el dolç foc d'amor.
Prim. Jo de la Lluna gentil Primpceseta
tenia de nèu insensible'l cor;
mes vingué un jove i amb sa encesa mirada

encengué en mi la flama del amor.
Per aixo el meu cor es per ell que suspira
(Ll es el Sol de la meva il-lusió
i l'amor d'ell, dins mon pit, ai! abrasa
més qu'els raigs que llansèu vos al món.

Fe. Qué has dit desgraciada?
Prim. Qu'he dit! La veritat.
Fe. Més tú, a qui estimes?
Prim. A un ser molt galàn.
Fe. Com si era llunàtic
sabia d'amor?
Prim. Vinguè de la terra
a ferme feliç!
Fe. Oh!
Fèra venjança
de mi tindrà.
Sempre la Terra
surt a mon pás.
Guerra sens tregua!
tém mon furor,
ja que aixis mates
mes il-lusions.
Prim. Veig en mal hora
que la veritat,
en perill posa
a mon aimant.
Ni amb sa venjança
ni amb son furor,
mai farà presa
de mon amor.

LLETRA

Fe. Parla, digues, de la Terra
aquets han vingut?
Prim. Senyor!
(Temo qu'he fet sa desgracia!)
Fe. Contesta, ¿son aquets dos?
Prim. Aquets dos, senyor, i un altre
que l'hem perdut en el bosc
quant hem vingut amb l'Aurora.
Fe. I ells a la vostre nació
han vingut per sublevarvos?
tot ho comprenc! Entréu tots!
(*Cridantlos desde la porta.*)
Ma venjansa amb ells comença.

ESCENA X

Dits, Reina, Telescopi i Antonet

Te. (Això no es viurer.)
Rei. Senyor!
An. (Quina olor fem de torrada!)
Rei. (Qué haurà passat entre'ls dos?)
Fe. Ja que sou fills de la Terra...
An. Ja veurà...
Te. Dispensi...
Fe. Prou! (*Crit.*)
I habèu anat a la Lluna
a fer conèixer l'amor,
rebrèu un exemplar càstic,
un càstic terrible, atrès!
Rei. Deixèume parlar. Veníem
a implorar vostre favor,
perqué'l poble'm demana...
Fe. Perque la revolució
(*Sense dexarla acabar de parlar.*)
hi han portat els de la Terra
als que tinc un odi a mort
i sinó que se m'hi força,
de llum no'ls dava un raig sol.
An. Quin mal vos fem?
Te. Gens ni mica.
Prim. (Convensèulo sobre tot.)
(A *Telescopi y Antonet.*)
Te. Si a la Terra se vos aprecía
perque massa sab tothom
i es un ditxo qu'allí corra:
Quan sortiu, sortiu per tots.
An. I mirèu, a Barcelona
hi tením l'Holtal del Sol.
Te. I a les parets hi hà uns rellotges
que porten el vostre nom
An. I allí hi hà molts partidaris
a estarse de panxa a Vos.
Te I fins posèm sols i estrelles
quant volèm guarni'ls palmons.

An. Si fins les cigales canten
el dia que piquèu fort.
Fe. Però en cambi posèu toldos,
sé que portèu parassols,
prenèu banys, bebèu refrescos,
us ventèu com a ninots,
i altres coses deuen ferse
que les dec ignorar jo:
i vull, i mano i ordeno
que m'espliquèu are'ls dos
tots els medis que s'empleen
per lliurar's de mos rigors.
Prim. (Oh, si, si! Espliquèuli prompte!)
An. Això es lo de menys. Prou.
Te. I si os dièm lo que passa,
ens donarèu el perdó?
Fe. Podrà ser!
Te. Doncs, escoltèume.
An. Si senyor, li dirèm tot.
Te. Hi hà molts cantants que quant canten
diuen que donen el sol.
A n'allí'ls retratistes
vos tiren malediccions
el dia que no treballen
perque no habèu sortit vos.
An. Oh, i mirèu de cara vostre
fins hi afaiten per un sòu.
Fe. Oh mèngua!
Te. I a vos us prenen...
Fe. Com?
Te. Vos roben, sí senyor.
An. Molts quan van a passejarse
diuen: »Vaig a pendre'l Sol.»
Te. I'l dia que apretèu massa
murmura de vos tothom.
An. I les senyores que's pinten
estàn cremades amb Vos,
perquè quan surten si súen
perden tots els séus colors.
Fe. Oh furor!
An. I a Barcelona,

hi hà un senyor que's diu Corrons,
que per mirarvos de frente
vèn vidres de color fosc.

Fe. Això més?

Rei. (Oh, sí, diguéuli!)

Prim. (Potser vos darà'l perdò!)

Te. Vos maleheixen els manobres
perquè'ls féu sentir calor.

An. Com també la bugadera
si no aixuga lo que vol,

Te. I'ls que refàn matalassos. (*Creixent.*)

An. I'ls que tenen ventre gros.

Te. I'ls camàlics de la Riba.

An. Hi hà un senyor que's diu Lebon
i altres molts que inventen gasos.

Te. I diuen que per claror
a vos ja no us necessiten.

An. I fins tenen Drumont.

Te. Fins aparells elèctrics (*Vivíssim.*)

An. I llanternes ..

Te. I...

Fe. Prou, prou!
perquè ja no tinc mès calma
per escoltar tal afront!
I volèu que vos perdoni
sent vosaltres d'allí? No!

An. No'ns ho heu dit?

Fe. No!

Rei. Perdonèulos!

Fe. He dit que no!

An. (Embusterot.)

Rei. (Es inflexible.)

Prim. (Es indòmit.)

ESCENA XI

Dits y Raig

Ra. Escoltèu, Rei i Senyor:
per la ciutat corre un home
foraster, seguit per molts...

An. (El tio!)

Ra. Vé de la Terra
i se'n vol tornar dins poc,
perquè diu que allà'ls que manen
no son tan tirans com vos.

Fe. Oh! Busquèulo, i que se'l prengui
com també a n'aquets.

Te. Bó!

Fe. Son tres revolucionaris
que, a la Lluna han dut l'amor
i are volen destronarme
a mí, Soberà del Sol.
Que se'ls porti sens tardança
dins el férreo saló;
puix es el lloc ahont la vista
de la causa tindrà lloc.
Veurèm el càstic que'ls dona
el tribunal.

Rei. i Prim. Oh!

Te. i An. Perdó! (*Agenollantse.*)

Fe. Alsèus! Sí, pendré venjansa, (*S'alsen.*)
però tremebunda, atrós!
Vui que la Terra conegui
ahont arriba mon furor.
Que vinguen aquí amb prestesa
tots els méus treballadors
i que dónguin a les màquines
tota la força de foc,
per veurer si'ls asfixio
i'ls faig carbonitzà a tots.

Ra. Està molt bé. (*Surt.*)

Te. (Terra,'t planyo!)

Fe. (Ja estàn llestos els coloms!)

Rei. Imploro vostre clemencia!

Fe. Es envà. (*A la Primpcesa apart.*)
(Tu sola pots
conseguir que jo'ls perdoni,
si'm dons el teu amor!

Prim. (Mai! Vostre insistencia es vana!)

ESCENA XII

Dits, GUARDIES i TREBALLADORS

(*En aquest moment entren els Guardies que s'apoderen de'ls presos. Seguidament entren els treballadors, col locantse cada un a son lloc.*)

Fe. A complir mes órdres, doncs!
Te. (Telescopi, avui't trenquen!)
Fe. Are sabrèu qui soc jo.

MUSICA

Rei. D'aquesta féta
el meu amor,
perdrá la vida!
Ja morta soc.

Prim. Des d'are temo
pel mèu amor.
Si perts la vida,
ja morta sóc.

Tel. D'aquesta feta,
mon dolç amor,
faré sens dupte
viatge rodó.

An. D'aquesta féta
mon car amor,
farè sens dupte
viatge rodò.

Fe. Vassalls, Depressa!
Foc i més foc!
Portèulos presos
sens dilaciò.

Els Guardies se'n porten als presos a una senyal de'l Rei que torna a seure en el sitial. La Reina i la Primpcesa s'agenollen als seus pèus. El Rei contempla els treballs impassible.

Coro. Aire, companys! Doncs Febo ho mana;
voltin les rodes altre cop
i trevallèm, radiant i pura;
la llum que déu abrassà'l món.

(*Durant la part seguent del coro, tothom està treballant cada un en son aparell i se sent un acompanyament d'aparells elèctrics. Al final se destapa el gran dipòsit, aixis com els forns, vegent-se tot encès; una llum vivissima dona claror a l'escena.*)

Llènsin les màquines
xispes elèctriques
que mantinguen nostre foc.
Raigs d'elles fòrmintse
que portin, ràpides,
a el mòn la destrucció.
(*Molta animació i moviment.*)

MUTACIO

CUADRO NOVÉ

Un carrer en el Sol

ESCENA XIII

(*Desseguit que acaba la música anterior, surt el Compte corrent, cansat, amb el para-sol obert i mirant si'l segueixen.*)

Com. Uf! uf! No puc còrrer ni un pàs més!... No, no'm segueixen. M'han perdut de vista... i quina gent més béstia i més *bárbara* hi hà en aquest pais. Bé, son roigs de mal pèl ja està dit tot. Jo anava buscant ahont podía trobar als meus companys, quant veig que'm segueixen una colla de gentussa burlantse de mí i mirantme com si vegessin una béstia estranya. Jo que'm paro i'ls dic. Bé: qué voléu? i ells cop de riurer i cridar. Jo que'ls ensenyo medalles, i tots així. encantats! Quant deixantne caurer dugues o tres, tots s'hi tiren! jo que fujo, ells qu'ho veuen i corren darrera méu movent un xivarri com fan allà la quitxalla quant segueixen a un inglès qu'està pitòf. M'aconsegueixen, m'aturen, l'un me tira al altre a tall de pilota, aquest m'estira el paletó, aquell me toca la cara, fins un infelís s'ha atrevit a donarme una clatellada de *padre y muy señor mio*, però, ei! diguèm les coses com son: ell ignorava que jo fos concejal. Per fi, quant menys pensaven, paf! Arrenco a correr i aqui estic fet un *Atxa homo*, suat i més marejat qu'un gos quant corre pe'ls carrers amb una regadora lligada a la qúa..Respirèm una mica are qu'estic sol Malehit viatge i malehida...

ESCENA XIV

Dits, HABITANT I, HOMES *i* DONES DEL POBLE

Veus. Es aquí!
Al. Mirèulo! Mirèulo!
Comp. Dimontri! Ja m'han visi aquets *despótes*! Fugím!
(*Vá per fugir per el cantó oposat ahont ha vist que sortien i surt un altre colla privantli'l pàs i fentlo tornar al mitg del escenari.*)
Veus. Alto! Aturat!
Comp. Cuidado! Ei! no feu un concejalicidi!

MUSICA

Coros. Volèm qu'are'ns diguis
de quín país ets?
Com. Vaig néxer a Espanya,
soc fill de Manlleu.
Coro, Volèm qu'ens espliquis,
en el teu país
les coses que passen,
sí son com aquí.
Com. (*Traientse l'ullera de llarga vista que porta a l'espatlla.*)
Amb el telescopi
mirant cap allà,
diré tot quant vegi...
Coro. Ja pots comnsar.
Com. (*A cada copla mira un moment primer al públic.*)
Des d'aquí contemplo are
un banquet qu'es fà a Madrid,
que no més amb lo qué's llensa
hi viuria mitg país. (*Mirant a l'altre part*)
També miro a les Provincies
que s'estàn morint de fám.
Es Espanya un gran modelo
per desordre i mal gastar.
Coro. Es una delicia
el ser espanyol.
Encar son més cafres
que no som al Sol. (*Mohiment de ball..*)
Xim! xim! xim!
Pam! pim! pam!
Com Veig un bando qu'are planten

al carrer del Hospital,
senyalant penes severes
al que jugui ni un sol ral.
I al costat hi hà una botiga
i un paper blanc enganxat.
«Hay billetes a cién duros
Loteria Nacional».

Coro. Es una delicia
el ser espanyol.
Encar son més cafres
que no sam al Sol.
Xim! xim! xim!
Pam, pim pam!

LLETRA

Ha. 1. M'héu agradat, teniu una veu...
Com. (De granota.)
Ha. I. M'habéu fet riurer sense ganes.
Com. Vaja, me n'alegro molt. Àre féume un favor.
Ha. 1. Diguèu.
Com. Ahont tinc d'anar per trovar als que busco?
Ha. 1. Home, allà ahont siguin.
Com. (Bèstia!)
Ha. 1. Escoltèu ¿i volèu dir qu'allí a Espanya...
Com. Si. home, sí!
Ha 1. I si encara no sabeu que vull dir...
Com. I *bueno*. . ja ho sabéu vos. Es igual.

ESCENA XV

Dits, AGENT DE POLICIA *y dos* GUARDIES

Ag. En nom del Rei donéuvos près.
Com. Qui, jo? I are?
Veus. Eh! eh!
(*Crits i murmull de la gent. Els guardes els fan desapareixer.*)
Ag. Qu'es això? Tothom fora d'aquí! El que's quedi me l'emporto arrestat. (*Tots se'n van per diferents costats.*)
Com. Vetaquí un altre que no ha filat d'avui! Qu'he fet jo?

Ag. Seguíume, dic.
Com. Per què?
Ag Tinc ordres reservades per portarvos...
Com. Ahont?
Ag. Allà ahont jo sé.
Com Vaja, enterats... Ai, dimontri! Ja'm coneixèu? Mirèu que porto cèdula i tot. Jo soc don Procopi Pastrana i Parellada, Comte de Matafaluga, Viscomte de la Bordeta, Baró de Castell Cremat, Regidor de Barcelona, Director de la plassa de Santa Catarina i obrer de...
Ag. Acabèu i seguíume!
Com. (A tall de gos.) Escoltèu. (*El porta a part i a mitxa veu li parla.*) Jo ja sé lo que son aquestes coses, això va entre'ls dos. Vaja, aquí teniu mitja pesseta per anar a pendrer cafè. (*Donantli*) I avui per demà que vinguèu a Barcelona vos empleará de municipal i acompanyerèu els gegants i'ls porquets de Sant Antoni.
Ag. Això es un insult!
Com. Vaja, ja vos deixarè multar carros, home!
Ag. Prenèulo! I si no camina, trenquèuli les cames!
Com. Ah, si fóssim en la Terra! Allí amb vostè hi juguèm.
Ag. Qué vol dir?
Com. Que'l fem servir per Sóta de palo, que'l pintèm en les cartes.
Ag Segueixi!
Com. I'l trentabú'n val déu, i a la bescambrilla, dos, i al set i mig, mitg,
Ag. Avant! (*Se'n và murmurant, seguit del agent i demés. Música en l orquesta.*)

MUTACIO

CUADRO DEU

En el tribunal del Sol

Saló férreo del tríbunal del Sol. En el centre i en alt, l'estrat de la Presidencia; sobre del sitial d'aquesta, un lletrero que digui: «Tribunal del Sol.» A cada costat del

President quatre jutges amb ses togucs corresponents. Sota del President el Relator. A la dreta una tauleta amb el fiscal sentat al darrera. A l'esquerra un altre tauleta sense ningú, que a son temps ocuparà'l defensor. Un banquet aont seuen els acusats, a l'esquerra. En front d'ells i a l'altre part, la Reina i la Primpcesa sentades en dos sillons. Tots els sillons, tauletes i demés figurarà ésser de ferro: Porta d'entrada a l'esquerra i en tercer terme. Un guardia a cada costat de l'éstrad de la Presidencia i dos més a la porta que hi haurà en segón terme dreta. Dós galeries en el fons plenes d'espectadors, amb ses guardies també. El President, Fiscal i Relator portaràn un distintiu que'ls diferencihi de'ls altres jutges,

ESCENA XVI

REINA, PRIMPCESA, FEBO (president) LLAMP (fiscal.) RAIG (relator.) TELESCOFI i ANTONET (reos.) JUTGES, GUARDIES i POBLE.

(*Música al descobrirse la decoració. La causa figura estar començada, i Raig dret, en tant que dura la orquesta suposa suposa qu'està acabant de llegir. Al acabarse aquesta, Raig s'assenta.*)

Fe. Acusats, respecte'ls càrrecs
que'l Relator acaba
de llegí en aquest moment,
teníu rès que alegar?

Tel. Vaia!
nosaltres no hem fet cap mal!

An. I que som ignocents!

Fe. Basta!

An. (Fóssim sols prop de càn Tunis)

Fe. El Fiscal té la paraula!
parli'l Llamp!

Tel. (Així't partís!)

Prim. (Veiàm si al últim se salven!)

Rei. (Ai, Primpcesa! Desconfio!)
(*Cop de tan-tan interior.*)

An. (Ja toca l'olla esquerdada!)

Lla. No cansará gaire estona
al tribunal reunit are

la meva peroració.
Els acusats, amb audacia
ja mai pensada ni vista
i amb intenció depravada,
han pertorbat de la Lluna
la tranquilitat i calma
que'ls dócils Selenistes
feia sigles disfrutaben;
fent conèixer del Amor
la viva i ardenta flama.
Fins la Reina i la Primpcesa
han sigut contaminades
fentlos sentir els efectes
de tan perniciosa plaga.
Com aquest cas en el Còdic
no era previst per desgracia
i atenent a mes que'ls reos
han confessat ja sa falta,
jo demano al Tribunal
qu'ls condemni sens tardansa
a morir amb tortura
en el bell mitg de la plassa.
He dit.

Tel. Oh! ja veurà, dispensi...
An. Això de morir, no...
Fe. Basta!
Prim. (Sort fatal!)
Rei. (Son cruels, Primpcesa!)
(*Se senten crits i murmulls a fora.*)
Ra. Que's això?
Qu'es lo que passa?

ESCENA XVII

Dits, Comte, Agent i Guardies

(*Entra el Comte amb el parassol obert*)

Com. Bon dia i bona hora!
Fe. Com!
Ag. Aquest es l'altre acusat
Com. Hon éreu? Jo prou buscava...
(*Anant a Telescopi y a Antonet*)

Fe. Parassol i al méu devant!
Mil raios! Que's fassi a trossos!
(*El Agent li arrebata el parasol qu'ell no vol entregar, i se l'emporta, anantsen amb els Guardies.*)
Com. No! que val vintidós rals
comprat a càn Cuadros!
Fe. Basta!
Com. (Qui es aquest que crida tant?)
An. (Es el Rei.)
Com. (Mosca que't baldi!
Quin rei més recargolat!)
Fe. I aquet déu ser l'altre imbécil
que de mi parlava mal?
Foc i trons!
Com. (I pedregada.)
Fe. Tremoléu! (*Amb ira al Comte.*)
Com. Rato ha que ho faig. (*Tremolant.*)
Fe. Sentèus.
Com. (Al menys té modos.)
(I quin saló mes estrany!
Deu se'l rebost d'aquest mestre.)
Fe. Si jo no recordo mal
al comensarse la causa (*A Telescopi.*)
m'apar que m'heu demanat,
que volíeu defensarvos
en nom de'ls altres companys.
Tel. Es que penso que al sentirme
ens donaréu la libertat.
Fe. Doncs té la paraula el reo
defensor. Podéu parlar.
(*Cop de tan-tan interior.*)
Com, (Quin soroll de regadora!) (*A Telescopi.*)
An. (Cuidado qu'ens hi vá el cap.)
(*Telescopi se posa derrera de la tauleta del defensor i dret, després d'una petita pausa, parla.*)
Tel. Señores: Jo als méus oients
mai amb paraules molesto;
no usaré grans arguments
per dir «que som ignocents.»
Vostés posintse al meu puesto.
Se'ns diu que al mon Llunàtic

hem dut la revolució;
més jo que soc catedràtic
amb un càlcul... matemàtic
aclariré la questió.
Habém fet sentir l'ardor
amorós allí, es veritat.
Però es un crim? No senyor;
perqué al últim ¿què es l'amor?
Es un pebrot confitat.
Pebrot, doncs té cohentó
que l'amor sempre ocasiona;
confiat, per qué'l fàn bó
el carinyo, la passió,
qu'es confitura molt bona.
L'industria i l'agricultura
carreguèu allí amb eccés,
féu empréstits sens cordura,
poseu segells sens mesura
i recàrrecs i demés;
mes lliure l'amor demano
pe'ls Llunàtics qu'es de dret,
i que de'l Gegant al nano
i que de'l Rei al gitano
puguin jugar amb ell a fét.
Nos féu carrecs quant deuriau
coronarnos amb lloré.
Sens l'amor, ¿qué seriau?
de les dides, ¿qué'n fariau?
(Mohimen i gestos d'oposició del tribunal.)
I a mí que (*Pauseta.*) me cuenta ustè?
(*Quadranise.*)
Allí no més se sabia
el sumar que molt poc és;
el restar just s'aprenía,
i ure saben, d'aquell día,
la regla que vé després:
i subgectes a n'aquesta llei
tindréu més forçes Llunàtiques;
doncs tindrèu, sent vos el Rei,
molts més quintos pe'l servei
degut a les matemátiques.

Ja no cal que més enrahoni
demostrant lo qu'es comprès,
en cás de que re'ns aboni,
senyor Sol, vosté perdoni
que no hi tornarém mai més.
I en fi, dèunos llibertat
i olvidéu tota quimera
i al venir vos a ciutat
farém amb sa magestat
un tec a la Budallera.

Com. Jo pago l'arrós.

(*Alssantse i cridant.*)

Fe. Silenci!

(*Gran crit.*)

Com. Entesos... rés... pany i clau!

(*Senyal de callar.*)

Fe. Tením ja llest el procés
i en vista de lo exposat,
pot passar al saló pròxim
quant tingui a bé'l Tribunal,
per fallar baix conciencia
i poguer deliberar.

MUSICA

(*Els jutges, President, Fiscal i Relator de dos en dos i amb tota pausa entran a la porta dreta. El President al ser a la porta, retrocedeix i diu baix a la Primpcesa:*)

(I tú, Primpcesa, no olvidis
que téns sa vida en tes mans.)

(*Entra a dins. Para l'orquesta.*)

ESCENA XVIII

REINA: PRIMPCESA, TELESCOPI, ANTONET *i* COMTE

Com. Què't sembla?

An. Ai, oncle tio!
Que'ns escapsarán.

Prim. No, mai!
Fóra'l colmo de l'ínfamia!

Rei. Fóra terrible!
Tel. Es veritat.
Si'm moro será per força!
An. Jo per qué m'hi obligarán.
Com. I si'l morí es el de menys.
Qu'es la vida! Qu'es? Veiam!
Sinó que ha parlar amb franquesa
no més me sabria greu
per qué tinc una casaca
i no la podré estrenar.
Rei. Qui sap? Potser nostres súpliques
son cor de roca mourán!
Tel. Semblaré una llonganisa,
si m'arriben a penjar!
An. Doncs jo no, un pollastre tísic,
quant está sucarrimat.
Com. Si'm cremen! D'aquestes galtes,
ferne bistecs concejals
Tel. —Are que hi penso, diguèume,
qué hos deia el Rei al passar?
Prim. Qué jo podia salvarvos.
Com. I doncs, qué pensèu? Avant!
Tel. Sí, salvèunos!
Prim. Impossible!
Vol mon amor.
Com. Aixòr rai!
Prim. I qué a n'ell mon cor entregui!
Com. Donèuii!
Prim. Mai, no serà!
Primer morirem gustosos!
(*Prenent a Antonet de la má.*)
An. Molt gustosos. (M'atrapat!)
Tel. (Ah, quina idea! Probem-ho.)
Prim. Morirem junts! (*A Antonet.*)
An. (Ai, ai, ai!)
Tel. (Jo vaig a esqueixar la grua.
No hi hà més!)
Prim. Sempre constants!
(*Amb molta passió a Antonet.*)
Tel. Escoltèu-me, doncs, Primpcesa,
ja es hora de parlar clar.

Vos, us creièu sé estimada?
Prim. Sí.
An. (Calli!) *(A Telescopi.)*
Tel. (Vull Salvà'l cap.) *(A Antonet.)*
Puix l'Antonet no us estima,
ni us hà estimat mai.
An. Es fals!
Tel. Parli vostè oncle tio,
i digui tot lo que hi hà.
An. (No, no.) *(Al Comte.)*
Tel. (Ens hi va la vida!) *(Id.)*
Com. (La vida?) Doncs es vritat.
Estima a una ballarina
que's diu Estrella.
Prim. Ell? Mai!
Com. I perque no li posèu dupte,
mirèu el retrat.
(L'hi pren de la butxaca del paletó amb una revolada i l'hi ensenya.)
Prim. (Ah!)
An. Primpcesa... *(Confós.)*
Prim. Ni una paraula.
Ma venjansa are veuràs.

ESCENA XIX

Dits, Febo, Raig, Llamp *i Jutges*

(Música fins a estar tots colocats com avans. Cop de tan-tan i para la música)

Com. (Ja toca la fiambrera.)
Tel. (Es pels nostres funerals!)
Ra. «Fallo que dóna a la causa
(Llegint en paper d'or.)
per votació'l tribunal.»
Te. (De por les calses em cauen.)
Com. (Jo soc mort fa més d'un quart.)
Ra. «Ateses les circumstancies *(Llegint.)*
agravants i atenuants
de la causa que'ns ocupa,
ha fallat el Tribunal
per inmensa majoría

i amb tota legalitat,
que no morin...»

Els 3. Gracies! Gracies!
(*Tirant-se de genolls contentíssims.*)

Fe. No deixarèu acabar? (*Crit.*)

Ra. «Que no morin de vereno, (*Llegint.*)
de destral ni estrangulats;
sinó que els portin prompte
en el cràter d'un volcàn
i que reduits a cendres
ni recort d'ells quedi mai.»

Els 3. Ai!

(*Queden mitg desmaiats en una posició còmica, i sostenint se un amb l'altra.*)

Rei. Per ells pietat imploro!

Fe. Tu sola els pots salvar. (*A la Primpcesa.*)
Com a Rei puc perdonar-los.
Ton amor i estàn lliurats.

Prim. (Feu que'ls jutges d'aquí surtin!) (*A Febo.*)

An. (Are de mi's venjarà.)

Fe. Podèu despejà la sala,
la causa ja ha acabat.

Te. (I quin pervindre més negre!)

Com. (Cà! negre! Color de sanc!)

(*Els guardies fan retirar de les galeries a la gent tancant els finestrals. Els jutges i els demés també es retiren magestuosament.*)

ESCENA XX

REINA, PRIMCESA, FEBO, COMTE, TELESCOPI *i* ANTONET

Fe. Ta demanda està complerta;
qu'has resolt?

Prim. Jo...
(*Mirant a Antonet.*)

Fe. Qu'has pensat?

Prim. Fer-vos ditxós, si la ditxa
la Primpcesa vos pot dar, (*Donant li la má.*)
amb la condició!

Fe. Parla!

Prim. Que'ls deixèu lliures.

Fe. Ho estàn!

Prim. I que l'Aurora amb son carro
els torni a la Terra.

Els 3. Ah! *Contentíssims.*)

Rei. I que a la Lluna's decreti
per llei l'amor.

Fe. Aceptat.

Prim. Aixís som les de la Lluna, (*A Anionet*)
sabèm tornar bé per mal.

(*Passant per son costat i anantsen al de Febo.*)

An. (Quin pebrot!)

Com. Vals més pessetes...

Tel. Gracies, Primpcesa!

Prim. Prou n'hi hà!

Com. A parlarvos tal com sento
ja'm veia'l cupó tallat. (*Pel cap.*)

Rei. Tú deus quedarte snposo. (*A Telescopi.*)
Viuràs amb mí.

Com. Qui, ell? Cà!
Si l'espera a Barcelona
una al carrer d'en Gignàs
que's diu Maria Llamenca
qué vèn pintes i respalls,
qué'l surgeix, el cús i el planxa
ja fà una repila d'anys.

Rei. Tú també?

Tel. Jo... (*Confós.*)

Rei. Et desprecío!

(*Amb desdeny i anant amb la Primpcesa.*)

Tel. (No saps el favor que'm fàs!)

Fe. Aprop meu seràs ditxosa. (*A la Primpcesa.*)

Prim. No'm guanyaréu a cor gran.

An. (Jo ja voldría ser al Prado
per ballá amb l'Estrella un vals.)

Tel. (Jo anyoro l'arrós amb cóngre
qu'ella'm feia... hasta allà.

Com. (Jo si arribo a Barcelona
sens haber rebut cap dany,
prometo dar una medalla
al gegant de la Ciutat·) (*Se'n vàn.*)

MELOPEA

Fe. Al fí ja soc dueno d'aquesta hermosura
qu'en font cristallina transforma'l meu cor
els raig meus desd'are tindrán mes dol-
(sura
puix ja'ls suavisa el foc del amor,
Per ço, sempre fixo, serè'l qu'extermini
els mons que contemplo votats a mon peu,
per ço veuré sempre, teninthi domini
mil grupos d'Estrelles flotant entorn meu.
La Terra i la Lluna envà a la vegada
voldràn eclipsarme, sofrint mil afronts.
De foc tinc el cetre, de llamp la mirada
i aixís seré sempre el Rei de els móns.

MUSICA

(Durant els versos anteriors s'haurà anat trasformant l'escena i s'hauràn retirat també els tres viatgers per un costat, i la Reina i la Primpesa per l'altre, quedant Febo sol, i es quant se presenta la brillant apoteóses.)

CUADRO ONSÉ

El poder del Sol

GRAN BALL

APOTEOSIS

FI DEL VIATGE

Preu: UNA PESSETA